

Destia Oy
PL 382, 33101 Tampere
Toivosen Sora Oy
Ratasuontie 32, 33850 Tampere

**LAUSUNTO DESTIA OY:N JA TOIVOSEN SORA OY:N LEMPÄÄLÄN PITKÄKALLION
KIVIAINEKSEN OTTO, KIERRÄTYSKIVIAINESTEN KÄSITTELY JA MAANKAATOPAIKKA
-HANKKEIDEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA**

Destia Oy ja Toivosen Sora Oy ovat toimittaneet Pirkanmaan ELY-keskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman -hankkeesta (YVA-ohjelma).

YVA-menettelyn **yhteysviranomaisen** on Pirkanmaan ELY-keskus. **Hankkeesta vastaavat ovat Destia Oy ja Toivosen Sora Oy.** YVA-ohjelman on laatinut hankkeesta vastaavien toimeksiannosta Ympäristönsuunnittelu Oy.

Arviointiohjelma ja arviointiselostus

Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun asetuksen 6 §:n 2b- sekä 11b- ja d-kohtien perusteella suunniteltaviin hankkeisiin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Arviointimenettely on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa käsitellään arviointiohjelmaa, joka on hankkeesta vastaavien suunnitelma hankkeiden ja niiden vaihtoehtojen ympäristövaikutusten arvioimiseksi. Arviointiohjelma sisältää myös suunnitelman, miten osallistuminen arviointimenettelyssä järjestetään. Yhteysviranomaisen antaa hankkeesta vastaaville arviointiohjelmasta lausunnon, joka sisältää myös yhteenvedon muiden viranomaisten lausunnoista ja yleisön mielipiteistä. Toisessa, YVA-selostusvaiheessa hankkeesta vastaavat kokoavat arvioinneista arviointiselostuksen, joka tulee laatia arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen ohjelmasta antaman lausunnon perusteella. Arviointimenettely päättyy yhteysviranomaisen lausuntoon arviointiselostuksesta. Hankkeesta vastaavien on liitettävä yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksen kanssa valmiiden hankesuunnitelmien lupa- ja hyväksymishakemuksiin.

Arvioitavat hankkeet ja niiden vaihtoehdot

Arvioitavat hankkeet sijoittuvat Lempäälän Pitkäkallion alueelle 9 km Lempäälän keskustasta Pirkkalan suuntaan, osoitteeseen Pirkkalantie 670. Alueella on nykyisin Destia Oy:n toimintaa. Hankesuunnitelmien mukaan alueilla olisi louhintaa, porausta, rikotusta ja murskausta 1-2 kertaa, ja tarvittaessa 3 kertaa vuodessa 6–8 viikon jaksoissa siten, että kesäaikaan 15.6.–16.8. on suunniteltu taukoa näille toiminnoille (ks. lausunto jäljempänä/hankekuvaus).

Muu suunniteltu toiminta on ympärivuotista. Kuljetusreitit alueelta ovat Pirkkalantietä joko Lempäälän tai Pirkkalan kautta, ja kuljetukset ajoittuvat maanantaista perjantaihin kello 5.30–22.30.

Destia Oy suunnittelee nykyisen alueensa laajennusta pohjoiseen, ja laajennuksen jälkeen suunniteltavan hankealueen kokonaispinta-ala on 27,5 hehtaaria. Louhittavaa aluetta on noin 18 hehtaaria, jolta louhittaisiin kiviainesta koko elinkaaren aikana kolme miljoonaa kuutiometriä ja vuosittain keskimäärin 250 000 tonnia (enintään 500 000 t/a). Lisäksi alueella on suunniteltu vastaanotettavan ja käsiteltävän edelleen myytäväksi tai loppusijoitettavaksi muualta tuotavaa louhetta keskimäärin 100 000 t/a (enintään 500 000 t/a), puhdasta kaivumaata 100 000 t/a (200 000 t/a) ja erilaisia rakennusmateriaaleja (asfaltti, betoni, tiili) yhteensä 60 000 t/a (200 000 t/a). Hankkeen arvioitu elinkaari on 20–30 vuotta ja toiminnan loputtua alue maaisemoidaan metsätalouden käyttöön soveltuvaksi.

Toivosen Sora Oy suunnittelee kiviaineksen otto- ja myyntitoimintaa sekä puhtaan ylijäämään vastaanottoa noin 10 hehtaarin kokoisella alueella Destia Oy:n nykyisen alueen itäpuolella. Louhittava alue on 9 ha, josta louhittaisiin kiviainesta elinkaaren aikana noin yksi miljoona kuutiometriä ja vuosittain keskimäärin 300 000 tonnia (enintään 500 000 t/a). Muualta tuotavan ylijäämälouheen käsittelyä olisi keskimäärin 100 000 t/a (150 000 t/a) ja ylijäämämaiden vastaanottoa 100 000 t/a (150 000 t/a). Hankkeen arvioitu elinkaari on 10–15 vuotta, jonka jälkeen alue maaisemoidaan metsämaaksi.

Vaihtoehto 0. Nykytilanne. Suunniteltu Destia Oy:n toiminta-alueen laajennus sekä Toivosen Sora Oy:n hanke jäävät toteuttamatta ja Destia Oy jatkaa toimintaansa voimassa olevien maa-aines- ja ympäristölupien mukaisesti nykyisellä toiminta-alueellaan.

Vaihtoehto 1. Destia Oy jatkaa toimintaa nykyisellä toiminta-alueella voimassa olevien maa-aines- ja ympäristölupien mukaisesti. Lisäksi Destia Oy laajentaa toimintaa hankekuvauksen mukaisesti nykyisen alueen pohjoispuolelle. Toivosen Sora Oy aloittaa kiviaineksen oton avaamattomalla, Destia Oy:n nykyiseen toiminta-alueeseen rajautuvalla alueella.

Suunnittelun vaihe, suunnittelu- ja toteuttamisaikataulu

Hankkeiden toiminta alkaisi YVA-menettelyn päätyttyä ja sen jälkeen haettavien lupien voimaantulon jälkeen arvioilta vuonna 2015/2016. Nykyisellä Destia Oy:n toiminnalla on voimassa olevat luvat (VE0).

Hankkeen YVA-menettelyn liittyminen muihin menettelyihin (5 § 1 mom)

Hankkeen YVA-menettelyä ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

Pirkanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infra -vastuualueella on kuitenkin samanaikaisesti vireillä liikenneturvallisuuteen liittyviä asioita yleisten teiden tieosuuksilla, joita käytettäisiin myös hankkeiden kuljetusreitinä.

Hankealueet sijoittuvat Tampereen kaupunkiseudulla laajalle alueelle, johon kohdistuu erityisen voimakkaita kehittämis- ja rakentamispaineita lähitulevaisuudessa ja varaumia kauemaksi tulevaisuuteen (ns. Läntiset hankkeet). Tampereen kaupunkiseudulta ollaan kartoittamassa kiviaineksen kierrätyksen soveltuvia laajempia alueita. Asiat ovat vireillä valmisteltavassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040:ssa. Ks. jäljempänä Maankäyttö

ARVIOINNISTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelma oli yleisön nähtävillä 24.9.–31.10.2014 Lempäälässä ja Pirkanmaan ELY-keskuksessa Tampereella, ja Internet-sivuilla www.ymparisto.fi/LempaalanPitkakallionYVA. Lisäksi arviointiohjelma oli luettavissa Lempäälän pääkirjastossa ja kirjastoauto Walle (myös lainattavana).

YVA-kuulutus julkaistiin Lempäälän - Vesilahden Sanomissa. Arviointiohjelman kaikille avoimeen yleisötilaisuuteen 20.10.2014 osallistui 24 henkilöä, pääasiassa Säijän asukkaita ja elinkeinonharjoittajia sekä lisäksi Lempäälän Nurmen ja Pirkkalan asukkaita. Yleisötilaisuuden keskusteluissa tuli esiin lähialueen asukkailta tietoa, mitkä ovat olleet Destian nykyisen toiminnan haitalliset vaikutukset alueella nykyisin ja kysymykset miten uudet, suunniteltavat hankkeet muuttuvat ympäristövaikutuksia verrattuna nykyiseen sekä liikenneturvallisuus Säijässä erityisesti lapsien kannalta.

Hankkeen arviointiohjelma, kuulutus ja lausuntopyynnöt sekä muistio yleisötilaisuudesta ovat nähtävillä ELY-keskuksen Internet-sivuilla ja yhteysviranomaisen lausunto YVA-ohjelmasta tulee nähtäville ja luettavaksi edellä mainittuihin paikkoihin joulukuussa 2014.

ARVIOINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyytämät lausunnot: Lempäälän ja Pirkkalan kunnat, Pirkanmaan liitto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto/sos. ja terveys, Hämeen ELY-keskus, kalatalousyksikkö ja Pirkanmaan Maakuntamuseo, Kulttuuriympäristöyksikkö. Arviointiohjelma lähetettiin tiedoksi Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry:lle.

Arviointiohjelmasta saaduista lausunnoista ja annetuista mielipiteistä (8) on yhteenveto tämän lausunnon lopussa.

Hankkeesta vastaavat lähettivät asukaskyselyn kuulutusaikana ja lisäksi pyysivät lähettämään vastauksen 30.10.2014 mennessä eli samaan aikaan kuin osallistujilla oli mahdollisuus esittää mielipiteensä arviointiohjelmasta ELY-keskukselle. Asukkaat (9) lähettivät vastausta suoraan konsultille. Nämä eivät ole siten mukana yhteysviranomaisen yhteenvedossa ja siten osana tätä lausuntoa ja lausuntoyhteenvetoa.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yhteysviranomaisen lausunto kohdistuu arviointiohjelmassa esitettyihin nykytilan kuvauksiin ja hankekuvaukseen, jotka ovat lähtökohtana ja perusteena arvioinnille ja vaikutusalueen rajauksille sekä olennaisten ympäristövaikutusten tunnistamiseen, arviointimenetelmien ja -kriteerien valintaan ja soveltuvuuteen, arvioinnin lähdeaineistoon ja asiantuntemukseen ja myös raportin havainnollisuuteen ja osallistumiseen. Yhteysviranomaisen lausunto kohdistuu yhteisvaikutusten tunnistamiseen ja arviointiin liittyen muiden Tampereen kaupunkiseudun läntisen alueen kiviaineshankkeiden ja -suunnitelmien kanssa sekä laajemmin vaikutusalueen ympäristön muutokseen hankkeen elinkaaren aikana Tampereen seudun läntisellä alueella.

Yhteysviranomaisen on ottanut lausunnossaan huomioon lausunnoissa ja mielipiteissä arviointiohjelmasta esille tuotuja näkökohtia.

Hankekuvaus s.13

Ohjelmassa tulee esittää hankekuvaus, joka on lähtökohta suunniteltavan toiminnan olennaisen ympäristövaikutusten tunnistamiseen ja arviointien suunnitteluun, kuten soveltuvien arviointimenetelmien, arviointikriteerien, lähdeaineistojen, asiantuntijoiden tms. valintaan, yhdessä nykytilan kuvauksella saatavien tietojen kanssa. Näiden tietojen avulla arviointiohjelmassa esitetään eri vaikutusalueiden todennäköiset maantieteelliset ja ajalliset laajuudet.

Yhteysviranomaisen edellyttää arviointiohjelman lisättäväksi tiettyjä hankekuvauksia, jotka ovat olennaisia eri arviointien lähtökohtina. Esimerkiksi hankekuvauksia on tarpeen tarkentaa hankkeiden elinkaarien ja toimintojen eri vaiheiden kuvauksilla sekä havainnollistavilla valokuvilla, piirroksilla ja karttakuvilla.

Hankkeiden eri vaiheiden kuvauksia on tarpeen tarkentaa. s. 19–23

Arviointiohjelmassa on esitetty hankkeiden etenemistä ja esitetty arvioitavia hankkeiden vaihteita. Yhteysviranomaisen esittää niihin tiettyjä perusteltuja tarkennuksia.

Arvioitavien hankkeiden elinkaaret ovat suhteelliset pitkiä. YVA-menettelyssä tulee tuottaa riittävät arvioinnit haitallisista ympäristövaikutuksista koko elinkaaren ajalta. Ympäristövaikutusten arviointiin liittyy sitä enemmän epävarmuutta mitä kauemmaksi tulevaisuuteen arvioinnit ulottuvat. Arviointien tulee antaa kokonaiskuva ympäristövaikutuksista erityisesti vaikutusalueen asukkaiden, toimijoiden ja maankäytön suunnittelun näkökulmasta. Hankkeesta vastaavilla on lisäksi tavoite tuottaa samanaikaisesti yksityiskohtaisempaa tietoa YVA-menettelyn jälkeen nopeasti vireille tuleviin lupahakemuksiinsa. Lupia haetaan koko toiminnalle ja elinkaaren ajalle. Ks. jäljempänä Luvat/ lupien tarkistaminen

Lupahakemuksissa painottuvat eri asiat, ja lupamenettelyssä hankesuunnitelmat ja arvioinnit tullaan vaatimaan yksityiskohtaisempina. Tämän hanketyypin arviointimenettelyssä on erityispiirteinä hankesuunnitelma, jossa **tulee kuvata hankkeen jatkuvaa muuttumista elinkaaren aikana. Pitkäkallion hankkeista tulee siten valita arvioinnin lähtökohtiin riittävän edustavat vaiheet.** Tämä on arviointiohjelmassa arviointien kohdistamisen ja riittävyyden kannalta olennainen lähtökohta. Hankkeesta vastaavien on suositeltavaa saada arviointimenettelyn avulla käyttöönsä mahdollisimman kattavaa aineistoa, joka olisi samalla lähtökohtana eri vaiheille annettaville lupamääräyksille. Yhteysviranomaisen on ottanut myös tämän näkökohdan huomioon YVA-lain mukaisen arviointimenettelyn arviointien ohjauksessa, kun se lausuu arviointiohjelman riittävyydestä YVA-lain tarkoittamalla tavalla.

Vaihtoehto VE0:n elinkaari eli Destia Oy:n toiminta-alue s. 27

VE0 vastaa arviointiohjelman mukaan nykyisen tilanteen jatkumista Destia Oy:n voimassa olevien maa-aines- ja ympäristölupien mukaisesti vuoteen 2022 asti eli 7 vuotta. Tämän jälkeen oletuksena on alueen maisemointi ja siirtyminen metsätalouskäyttöön. Mikäli oletus poikkeaa tästä, hanke ja sen kesto on kuvattava. Muutoin ympäristövaikutusten vertailussa on otettava huomioon, että VE0:n ympäristövaikutukset ovat hankekuvauksen mukaan erilaiset vuosina 2015–2022 (nykyinen maa-ainelupa voimassa) kuin 2023–2045/2023–2030 eli suurimman osan vaihtoehtoon VE1 hankkeiden elinkaarien kestosta.

Vaihtoehto VE1 s. 27

VE1:ssä kiviaineksen oton eri vaiheet Destia Oy:n nykyisellä ja uudella alueella sekä niistä erillisellä Toivosen Sora Oy:n alueella kestäisivät kukin suhteellisen kauan. Hankkeiden eri vaiheiden aiheuttamat ympäristövaikutukset poikkeavat toisistaan. Arviointiohjelmassa on mahdollisuuksien mukaan arvioita eri vaiheiden ja siten erilaisten ympäristövaikutusten kokonaiskestoa vuosissa.

Vaihtoehto VE1:n eri toiminnot 3 kpl s. 20, 27

Arvioitavissa hankkeissa ei ole kyseessä vain kiviaineksen otto vaan laajamittainen kiviainesjätteen kierrätys ja molemmissa myös maankaatopaikka. Lisäksi näihin kahteen hankkeeseen liittyy olennaisesti kiviaineksen ja maa-ainesten kuljetukset ympärivuotisesti. Hankkeen aiheuttamat vaikutukset on arvioitava kaikista näistä kolmesta toiminnasta, ja näitä toimintoja on hankealueella kaksi erillistä kokonaisuutta.

Murskauksen kuvausta on tarpeen tarkentaa, jotta kuvaus on yksiselitteisesti ymmärrettävissä. Kuvaus koskea kahta itsenäistä toimijaa, mutta arviointiohjelmasta ei ilmene esimerkiksi, pitääkö kaikki ajat ja kestot kertoa kahdella, kuten onko murskausta alueella vuosittain kaikkiaan vain 6 viikkoa tai enimmillään yhteensä 2x(2x8 viikkoa) eli puoli vuotta vai jopa 12 kuukautta eli ympärivuoden.

Kuvauksesta tulee ilmetä, montako murskainta alueelle tuodaan ja tarkemmin niiden sijainnit. Kuvauksesta tulee ilmetä selvästi myös murskaimien sijainti, kun niillä murskataan hankealueille muualta tuotavaa louhetta tai betonia ja tiiltä tai asfalttia.

Suurten kalliolohkareiden rikotus aiheuttaa luonteeltaan häiritsevinä koettua melua etäällä hankealueesta. Arviointiohjelman mukaan muualta tuotavan louheen isoja lohkarkeitä rikotetaisiin vain joskus. Rikotuksen toistuminen, kesto ja ajoittuminen työpäivään tulee kuvata tarkemmin, ja tiedot tulee vastaavasti ilmetä melumallinnusraportista. Peruutusäännet koetaan häiritsevinä, joten niiden kuuluvutta lähialueella erityisesti aamu- ja iltaiikoina tulee tarkastella ja kuvata sanallisesti.

Avausvaihe

Ainakin Toivosen Sora Oy:n toimintaan sisältyy avausvaihe, jonka aikana toiminnan aiheuttaman melun ja hiukkasten leviäminen on esteetöntä. Hankekuvauksessa tulee tarkentaa miten eri toiminnot sijoittuisivat avausvaiheessa ja arvio vaiheen kestosta. Destia Oy jatkaa louhintaa jo avatulla alueella, ja sillä on mahdollisuus sijoittaa toimintoja hyödyntäen olemassa olevan kalliorintauksen antamaa suojaa.

Lopetusvaihe

Lopetusvaiheissa haitallisten vaikutusten kohteena olevan asutuksen ja sen elinympäristön sekä elinkeinotoimintojen suojaksi jätetty viimeinen kalliorintaus louhitaan yleensä pois. Lopetusvaiheen aikana toiminnan aiheuttaman melun ja hiukkasten leviäminen on esteetöntä tai esteettömämpää. Hankekuvausta tulee täydentää tiedoilla ja kuvauksilla, jätetäänkö hankkeissa suojaavia kalliorintauksia.

Maisemointi, Toivosen Sora Oy:n maankaatopaikka

Arvioitavana on kahden itsenäisen toimijan hanke. Tästä on seurauksena mm. että hankealueen sisäiset kuljetusreitit ovat erilliset ja lisäksi ottoalueiden väliin jää louhimaton kallio-kannas. Kannaksen kiviainesluonnonvaroja ei otettaisi kummassakaan hankkeessa, eikä se olisi mahdollista myöhemmin Toivosen Sora Oy:n hankesuunnitelmasta johtuen.

Toivosen Sora Oy:n hankkeessa kiviainesten otto muodostaisi *bunkkerimaisen* kalliolouhosalueen, jota olisi tarkoitus käyttää maankaatopaikkana. Hankekuvaukseen tulee tarkentaa, miten nopeasti ja millä *varmuudella kalliolouhos* täyttyisi ja vastaisi ottoalueiden maisemoinnin kaltevuus- ja muita vaatimuksia.

Samoin Destia Oy:n maankaatopaikka tulee kuvata tarkemmin kuten sijainti, korkeusasema, jotka ovat lähtökohtana raskaan kaluston melu ja maaperän hiukkaspäästöjen leviämiseen.

Toimintojen sijainnit eri vaiheissa s. 19

Arvioinnin tulee tuottaa myös tiedot ympäristövaikutuksista vaiheittain. Eri vaiheiden arvioinnit ovat lähtökohta kunkin ajanjakson haittojen estämiselle ja lieventämiselle sekä seurannalle.

Tiedot toimintojen sijoittumista tai vaihtuvista sijainneista hankealueella tulee ilmetä hankesuunnittelusta arvioinnin lähtökohtana kuten melun ja värinän sekä hiukkasten leviämisen arvioinnin lähtötiedoissa. Arviointiselostuksen suhteellisen pienessä kuva 5:ssä on yleispiirteisesti esitetty kummankin hankkeesta vastaavan toimintojen vaiheet. Toimintojen sijainnit muuttuvat merkittävästi, satoja metrejä, hankkeiden elinkaaren aikana. Hankkeiden sijainneista on tarpeen valita tarkasteluun vähintään tiettyjä, ympäristövaikutuksiltaan suurimpia sijainteja siten, että sijainteja ja niiden vaikutusalueita on mahdollista arvioida kuten, onko etäisyys alueen väestön elinympäristöön kilometri vain satoja metrejä kulloisessakin vaiheessa. Kustakin vaiheesta tulee esittää riittävän suuret kartta- ja ilmakuvat.

Toimintojen ajoittuminen ja kesto sekä yhtäaikaisuus/tai jaksottumiset s. 23 ja 14, kohta 3.1

Arviointiselostuksessa on kuvattu toiminnan ajoittumista vuodenaikoihin ja vuorokauden aikoihin. Kuvauksen ymmärrettävyyden parantamiseksi kuvausta tulee tarkentaa; Arviointiohjelman mukaan kumpikin hankkeesta vastaava pitäisi suunnitelman mukaan taukoa lounaissa, porauksessa ja räjäytyksissä sekä murskauksissa kesäaikaan noin kaksi kuukautta.

Arviointiohjelman mukana hankkeiden tavoite on liittyä lähivuosiin useisiin maanrakennus- ja tierakennushankkeisiin sekä (myöhemmin) mahdollisesti rataverkon rakennushankkeisiin. Näillä rakennushankkeilla tarkoitetaan Tampereen kaupunkiseudun ns. Läntisiä hankkeita, joita valmistellaan Pirkanmaan maakuntakaava 2040 luonnokseen. Ks. Maankäyttö

Tampereen läntisistä hankkeista esimerkiksi moottoritien oikaisu ja kehätie tulisivat rakennettavaksi ympärivuotisesti, myös kesäaikaan. Hankkeesta vastaavien on tarpeen tarkentaa ja varmistaa, onko suunniteltu kesätauko toteuttamiskelpoinen hankkeiden toiminnan kannalta hankkeiden koko elinkaaren aikana. Tarvittaessa arviointiohjelmaa tulee lisätä vaihtoehto, jossa lounaissa ja murskausta on ympärivuoden.

Arvioinnissa on suositeltavaa tarkastella yleispiirteisesti hankesuunnitelman mukaisten toimintojen laajuutta ja niiden jakautumista eri vuodenaikoihin.

Betoni- ja tiilijäte

Arviointiohjelmassa mainitaan oikein, että betoni- ja tiilijäte voi sisältää yhden prosentin (standardi SFS 5884) muuta kuin puhdasta betonia tai tiiltä sekä kuvataan muu jäte. Hankesuunnitelman mukaiset jätemäärät ovat suuria ja toiminta pitkäaikaista. Tällaisen muun jätteen mahdollinen erottelu alueella ja erotettujen jätelajien käsittely ja varastointi sekä alueella olevat jätemäärät tulee kuvata. Hankealueen ja ympäristön mahdollinen roskaantuminen ja keinot estää roskien leviäminen varastokasista tulee kuvata ja arvioida.

Ympäristön nykytilan kuvaus

Arviointiohjelmassa esitettävän ympäristön nykytilan kuvauksen tulee olla kattava hankkeen olennaisten ympäristövaikutusten tunnistamiseen, vaikutusalueen alustavaan rajaukseen sekä vaikutusarviointien suunnitteluun ja arviointimenetelmien valintaan sekä vaikutusten merkittävyyden arviointia varten. *Ympäristön nykytilan kuvaus* perustuu olemassa oleviin tietoihin, ja sitä täydennetään selvityksin. *Selvitys nykytilasta* esitetään arviointiselostuksessa.

Muutokset nykytilaan hankkeiden elinkaaren aikana

Hanketyypin erityispiirteenä on, että myös ympäristön tila voi muuttua sen elinkaaren aikana haitallisten vaikutusten leviämisen ja kohdistumisen kannalta. Nykytilan selvityksessä tulee kuvata vaiheittain etäisyydet vaikutusalueen olennaisiin kohteisiin sekä mahdollinen metsä, avoin maisematila (pelto, tiealue tms.), korkeussuhteet. Muutosta nykytilassa on tarpeen pohdita, kuten suojapuuston hakkuita, ikää, kasvu, laajuutta. Lempäälän Pitkäkallion hankealue sijaitsee Tampereen kaupunkiseudun keskeisen maankäyttöpaineisella alueen tuntumassa joten maankäytön muutoksia tulee samoin tarkastella erikseen lähitulevaisuudessa ja kauempana tulevaisuudessa.

Arvioinnin tulee tuottaa tietoa, millaisen *muutoksen* hankkeet aiheuttavat ympäristöön ja ympäristövaikutuksiin verrattuna nykytilaan.

Nykytila VE0

Asukaspalautteen mukaan VE0 aiheuttaa nykyisin haitallisia vaikutuksia, jotka aiheutuvat Destia Oy:n normaalitoiminnasta ja/tai häiriötilanteista. Lupavalvonnan mukaan häiriötilanteita ei ole ainakaan raportoitu. Arviointiselostuksessa esitettävään selvitykseen nykytilasta (VE0) on kuvattava osallistumisen esiin tuomat hiukkaspäästöjen, tärinän ja kuljetusten haitat asukkaille ja elinkeinojen harjoittajille sekä eri haittojen havaintopaikat ja etäisyydet nykyisestä ja/tai havaintoajankohtien toiminnasta. Yleisötilaisuuden mukaan haittoja olisi havaittavissa myös etäämpänä kuin noin kilometrin etäisyydellä. Haitat tulee selvittää ja kuvata siten, että tiedoista on nähtävissä haittojen kohdistumisen etäisyydet, suojaava kasvillisuus/avoin maisematila hankealueen ja kohteen välillä, haittojen mahdollinen toistuvuus, ajankohdat (vuoden aika tms.) ja mahdollisuuksien mukaan selittävät tekijät. Tämä on perustultua, koska hankesuunnitelmien mukaan hankevaihtoehdot VE0 ja VE1 laajenevat olennaisesti lähemmäksi näitä kohteita ja samalla suojaavat maasto- ja kasvillisuusominaisuudet muuttuvat.

Vaikutusalueiden raja

Etäisyys metreinä ei yksistään ole riittävä havainnollistamaan ja rajaamaan oikein vaikutusalueita. Arvioitavana on laaja toimintojen kokonaisuus, joten esimerkiksi Muraus-asetuksen suuntaa-antavat etäisyydet eivät ole suoraan sovellettavissa vaikutusalueiden rajauksiksi. Lähiasutuksen antamien tietojen mukaan VE0 aiheuttaisi haittaa jo ko. etäisyyksillä. Esimerkiksi arviointiohjelmassa esitetyt ilmakuvat (kuvat 4, 5) Pitkäkallion ympäristön nykytilanteesta on hyvä valinta selittämään ja havainnollistamaan päästöjen leviämisestä aiheutuvia ympäristövaikutuksia juuri nyt arvioitavan vaikutusalueen alueen nykytilaan. Havaitut haitat asutukselle ja hankkeen siirtyminen lähemmäs asutusta ovat perusteena sille, että edellä edellytetyjä hankevaiheiden kuvauksia tulee Pitkäkallion hankkeessa havainnollistaa poikkileikkauskuvilla, joissa ilmenee etäisyydet, maaston korkeusasemat vaikutusalueella, hankealueen ja toimintojen korkeusasemat hankealueella.

Arviointiohjelman vaikutusalueita on tarpeen laajentaa myös liikennevaikutusten osalta.

Vaihtoehdot s. 27–28

Tässä YVA-menettelyssä ei ole (ainakaan vielä) kyseessä maakuntakaavan osoittama laaja kiviaineksen oton ja kierrätyskiviaineen käsittelyn sekä maakaatopaikkojen aluevaraus, joka olisi tarkoitettu seudulliseksi, mahdollisesti usealle hankkeelle soveltuvaksi alueeksi. ks. Pirkanmaan liiton lausunto. Arviointiohjelman vaihtoehtoon VE1 on sisällytetty molempien hankkeesta vastaavien hankkeet. Yhteisvaikutusten arvioinnin kannalta valinta on tarkoituksenmukainen ja vastaisi seudullisen kiviaineksen otto ja kierrätyskiviaines (sekä maakaatopaikka) -alueen tarkempaa arviointia. VE1 ei välttämättä kuitenkaan tuota hankekohtaista tietoa, jota mahdollisesti tullaan edellyttämään lupamenettelyissä.

Hankkeesta vastaavien tulisi tunnistaa tarpeet arvioida ympäristövaikutuksia lisäksi siten, että vaikutukset ja niiden estäminen on kohdistettavissa tietyille hankkeesta vastaavalle.

Arviointiohjelmassa hankkeesta vastaavat esittävät yhdessä, että kahta hanketta on perusteltua käsitellä kokonaisuutena. Hankkeesta vastaavat eivät ole kuitenkaan arviointiohjelmassa esittäneet arvioitavalle hankealueella yhteistä ottosuunnitelmaa. Arviointiohjelmassa ei ole siten esitetty vaihtoehtoa, jossa esimerkiksi Toivosen Sora Oy voisi aloittaa louhimisen avatun Destian alueen reunasta ilman avausvaihetta. Samalla nyt suunniteltujen erillisten ottosuunnitelmien väliin jäävä kalliokynnys voitaisiin louhia. Hankkeesta vastaavat viittaavat kilpailutilanteeseen ja hankkeidensa itsenäiseen etenemiseen. Vaihtoehtojen muodostamista olisi suositeltavaa kuvata, kuten miten kilpailutilanne on rajoittanut mahdollisesti vaihtoehtojen muodostamista ja olisiko muutoin ollut mahdollista löytää ympäristövaikutuksiltaan vähäisempiä suunnitelmavaihtoehtoja. Yhteysviranomaisella ei ole mahdollisuutta tunnistaa käytävissä olevilla tiedoilla tällaisia vaihtoehtoja.

Tarvittaessa arviointiohjelmaan on ilmeisesti tarpeen lisätä (ala)vaihtoehto, jossa louhintaa ja murskausta on ympärivuoden. Ks. edellä Hankekuvaus

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINNIT

Maankäyttö s. 30–31

Arviointiohjelman mukaan Pirkanmaan 2. vaihemaakuntakaavan (liikenne ja logistiikka) merkinnät eivät kohdistu suoraan hankealueeseen. Vaihemaakuntakaavassa on osoitettu ns. Läntiset hankkeet, joista laaditaan juuri tarkentavia taustaselvityksillä maakuntakaava 2040 kaavaluonnokseen (tulossa nähtäville keväällä 2015). Pitkäkallion alueelle suunniteltava hanke sijoittuu Tampereen kaupunkiseudulla voimakkaan kehittämisen ja rakentamisen alueen tuntumaan, joten myös suunniteltavan hankkeen suunnittelussa on otettava huomioon alueen voimakas muutos ja eri maankäyttömuotojen yhteensovittamisen tarve 5–10–30–50 vuoden aikajanaalla.

Pitkäkallion hanke jäisi todennäköisesti läntisten hankkeiden kuten ratapihan ja oikoradan sekä tiehankkeiden linjasta sivuun, mutta yhteensovittaminen voi tulla koskemaan välillisesti laajempaa aluetta. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon Pirkanmaan 2. vaihemaakuntakaavan merkinnät ja mahdollisuuksien mukaan sitä tarkentavat käytettävissä olevat taustaselvitykset (Pirkanmaan liiton Internet-sivut), ja maankäytön vaikutusten arvioinnissa tulee käyttää riittävästi Tampereen kaupunkiseudun paikallisasiantuntemusta.

Maankäytön yhteensovittamisen tarve liittyy yhteisvaikutuksien arviointiin samalle läntiselle alueelle suunniteltavien vastaavaa toimintaa harjoittavien hankkeiden tai jo alueella sijaitsevien hankkeiden kanssa (mm. melu, ekologinen verkosto ja viheryhteydet)

Luonnonvarat s. 47 ja Kallio- ja maaperä s.32

Hankkeen kautta toteutuvan luonnonvarojen säästymisen rinnalla aiheutuu myös palautumaton luonnonvarojen kulumista. Myönteiset ja kielteiset vaikutukset on tuotava esiin, ja tarkasteltava molempien merkitystä.

Pirkanmaalla voimassa olevat maakuntakaavat sekä käynnissä oleva Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI) -hanke on otettu huomioon YVA-ohjelmassa.

POSKI-hankkeen perusteella tullaan osoittamaan valmisteltavana olevaan Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 kiviaineshuollon varauksia. Suunniteltava Pitkäkallion hanke sijoittuu kohteeseen, jota on tutkittu POSKI-hankkeessa tietyillä kriteereillä. Kohde on ehdolla maakuntakaavaluonnokseen alueena, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvaroja.

POSKI-hankkeen maakuntakaavatasoiset tutkimus- ja arviointitulokset ovat käytettävissä hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa.

POSKI -hankkeen yhteydessä on noussut esille tarve kehittää Tampereen kaupunkiseudulla luonnonkiviaineksia korvaavien uusiomateriaalien käyttöä maarakentamisessa. Suunniteltava ja arvioitava Pitkäkallion hanke olisi mahdollisesti tällainen kierrätyskiviaineksien hyödyntämisestä osaltaan edistävä hanke. Pirkanmaan liitto on käynnistämässä selvityksen, joka valmis tuisi alkusyksystä 2015.

Ympäristöonnettomuudet ja niiden seuraukset sekä hallinta s. 48

Pitkäkallion hankkeessa ei ole arvioitavana ainoastaan kiviainesoton ympäristövaikutukset vaan alueelle tuodaan muualta louhetta, ylijäämämaata sekä rakennusjätettä. Hankealueella on laajaa toimintaa laajimmillaan 30 vuotta. Arvioinnista on siten tunnistettava mahdolliset haitalliset kertyvät ja/tai viiveellä ilmenevät ympäristövaikutukset.

Arviointiohjelman mukana arvioidaan ympäristöriskien todennäköisyyksiä ja seurauksia tilanteissa, joissa haitallisia aineita sisältäviä jätekuormia vastaanotetaan tontille ja mahdollisesta joutuvat käsittelyyn asti laadunvalvonnasta huolimatta.

Arvioinnin rajausta ja kohdistaminen

Ympäristöonnettomuuksien ja riskien arviointi sekä hallinta on arviointiohjelmassa suunnattu oikein Pitkäkallion alueen kallio- ja maaperän arseenipitoisuuksiin sekä alueelle tuotavan maa-aineksen mahdollisiin haitallisiin aineisiin ja kemikaalien käsittelyyn liittyviin riskeihin. Alueelle muualta käsiteltäväksi tuotava ja varastoitava louhemäärä on suuri, ja tämä ylijäämälouhe tulee liittää arseeniriskien hallinnan tarkasteluun.

Arviointiohjelman mukaan kuvataan ja arvioidaan ilmaan, maaperään, pinta- ja pohjavesiin kohdistuvien riskien hallintaa kuten Pitkäkallion alueella tarvittavia suunnitelmia ja toimenpiteitä. Suorien vaikutusten lisäksi on otettava huomioon välilliset terveys- ja ympäristöhaitat ja niiden hallinta.

Menetelmät, aineisto, asiantuntemus s. 48–49

Kuten arviointiohjelmassa esitetään, arvioinnissa tulee noudattaa uusinta arseeniriskien arvioinnin ja hallinnan oppaita ja niiden ohjeistamia menetelmiä ja kriteerejä. Oppaissa on ohjeistettu mm. riittävää näytteenottoa. Vaihtoehtona VEO (nykytila) arviointiin on käytettävissä olevia tietoja, mutta niitä tulee tarvittaessa täydentää ja päivittää selvitykseen nykytilasta mm. arseeni-oppaan (GTK, Opas 59, 2014) mukaan.

Maa-ainesten mahdollisesti sisältäviä haitta-aineita ei ole yksilöity arviointiohjelmassa. Arvioinnissa käytetään ilmeisesti tekstissä mainittujen standardien edellyttämiä haitta-aineluetteloita. Nämä laajat, tarkemmat tiedot on suositeltavaa esittää esim. raportin liitteessä.

Arviointiohjelman mukaan vaikutusten arvioimiseksi *kuvataan* poikkeus- ja onnettomuustilanteiden vaikutukset ja niiden hallinta. Arvioinnit tulee sitoa yksilöiden Pitkäkallion hankkeeseen ja sen vaikutusalueisiin, vaikka aineistona käytetään *myös* muista vastaavista hankkeista saatavia tietoja ja muita olemassa olevia tietolähteitä.

Arviointimenetelmät sekä riskit pinta- ja pohjavesille

Arviointiohjelman mukaan alueella ei oteta vastaan, varastoita tai loppusijoiteta pilaantuneita ylijäämämaita. Laatu varmistetaan alkuperä- ja sijoitusseurannalla, mutta toimintaa liittyy kuitenkin riski pilaantuneen maan tai haitta-aineiden joutumisesta hankealueelle. Arviointi ohjelmaan tulee lisätä tarkastelu, millaisen riskin pilaantuneen maan sijoittaminen tai varastointi aiheuttaisi Pitkäkallion alueelle ottaen huomioon mm. kallion rakoilu, pohjavesien esiintymisen, pintavesien kulku sekä mahdollisten haittojen ilmeneminen viiveellä kuten maankaato-paikoista.

Haittojen estäminen ja hallinta

Hulevesien hallitsemiseksi on tarpeen kuvata ennakkointia ja varautumista erilaisiin rankkasadejaksoihin. Yksilöidyissä suunnitelmissa ja toimenpiteissä tulee tarkastella mm. laskeutusaltaiden, purkuojaston riittävyttä myös rankkasateen aikana. Hankkeen suhteellisen pitkän elinkaaren ajalle saattaa osua useita päiviä jatkuvia rankkasateita, joten hankkeen herkkyyttä sadejaksolle (kestävyyttä ilmastonmuutokselle) olisi lisäksi tarkasteltava.

Asukaspalautteen mukaan louhosalueelta on pumpattu kuivatusvesiä Pirkkalantien ojaan niin, että vedet ovat tulvineet pelloille.

Liikenne ja liikenneturvallisuus

Hankekuvaus ja nykytila

Hankealueen lähialueella liikenneturvallisuuden kannalta ongelmallisiksi koettuja paikkoja voivat olla koulujen, virkistys-, ulkoilu- ja leikkipaikkojen kohdat, samoin kuin jalankulku- ja pyöräreittien risteämiskohdat. Nykyisiä liikenneturvallisuushaittoja Lempäälässä ja Pirkkalassa tuli esiin yleisötilaisuudessa ja mielipiteissä, jotka tulee ottaa huomioon arvioinneissa.

Kevyen liikenteen käyttäjäryhmien liikkumistarpeet ja -olosuhteet (haitallinen pöly jne.) sekä näiden turvallisuusolosuhteet kuljetusreiteillä tulee kuvata sekä esittää tiedot mahdollisista nykyisistä ja suunnitteilla olevista kevyen liikenteen reiteistä. Liikennemäärien ajallinen vaihtelu vuodenajan, viikonpäivien ja kellonaikojen suhteen on merkityksellistä liikenteen häiriövaikutusten, kuten melun ja liikenneturvallisuusvaikutusten arvioinnin kannalta.

Raskaan liikenteen kuvauksessa on tarpeen esittää havainnollisesti asukkaiden näkökulmasta raskaiden ajoneuvojen määrä esimerkiksi tunnissa ja todennäköisimmät vuorokautiset kuljetushuiput, ilta- ja aamuajan tilanteet sekä kesäajan ja muiden aikojen ero.

Liikenneturvallisuusarvioinnin taustatiedoksi on tarpeen selvittää onnettomuustiedot maantietä 3003. Maantien geometrian ja kantavuuden kannalta ongelmallisia tiejaksoja on myös syytä selvittää.

Vaikutusalue

YVA-ohjelmassa esitettyä hankkeen vaikutusaluetta on tarpeen laajentaa liikenteeseen liittyvien vaikutusten osalta pohjoisessa valtatie 3:lle eli Läntiselle kehätielle asti, koska hankkeen aiheuttama raskaan liikenteen lisäys voisi aiheuttaa vaikutuksia myös Lentoasemantiellä välillä Varuskunnantie-valtatie 3.

Haittojen estäminen

Hankkeen liikenneturvallisuusvaikutusarvion pohjalta on tarvittaessa selvitettävä mahdollisten liikenneturvallisuusongelmien ratkaisuvaihtoehtoja.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset s. 46–47

Nykytilan kuvaus

Arviointiselostuksesta puuttuu Nykytilan kuvaus liittyen ihmisiin kohdistuviin vaikutuksiin. Maankäyttö-kohdassa on joitain hajatietoja asutuksesta, mikä ei ole yksinään riittävä lähtökohta arvioinneille.

Arviointiselostukseen tulee laatia nykytilasta selvitys, joka sisältää tiedot Lempäälän ja Pirkkalan vaikutusalueiden ja kuljetusreittien vaikutusalueilla olevasta väestöstä ja sen rakenteesta sekä tiedot vaikutusalueen elinkeinonharjoittajista mukaan lukien toiminnat, joihin kohdistuu olennaista haittaa kuljetuksista.

Virkistysalueet

Nykytilan kuvauksessa on mainittu nimeltä Mäyriän virkistysalue ja Puntalan leirikeskus. Virkistysalueista ja niiden ympäristön nykytilasta (melu, hiljaisuus, ilmanlaatu, vedenlaatu, reitit alueilla) tulee esittää yleispiirteiset kuvaukset arviointiselostukseen.

Mäyriän virkistysalue sijaitsee Pyhäjärven rannalla Lempäälässä (Vanha Rantatie 105). Alueen omistavat yhdessä Lempäälä, Tampere, Kangasala, Pirkkala, Valkeakoski, Vesilahti, Nokia ja Ylöjärvi.

Mäyriän virkistysalueella on kaksi saunaa, joihin molempiin mahtuu noin 10 henkilöä ja takkatalaan noin 20 henkilöä; alueella on kolme nuotiopaikkaa, pallokenttä, uintipaikka, keittokatos noin 50 henkilölle, venesatama, johon pääsee isohkoillakin veneillä sekä asuntovaunuille vuosipaikkoja. Puntalan leirikeskus (Vanha rantatie 243) on Lempäälän kunnan omistama, nuorisopalveluiden hallinnassa oleva leirikeskus Pyhäjärven rannalla. Leirikeskuksen alueella on mökkimajoitustilaa 40 hengelle, telttapaikkoja, ruokala keittiötiloineen, ulkokatos, rantasauna ja nuotiopaikkoja.

Vaikutusalueen raja s. 40 – 41

Ehdotusta vaikutusalueiden rajaukseksi tulee tarkistaa. YVA-lain tarkoittama ympäristökäsite on laaja, ja se kattaa ihmisiin kohdistuvissa vaikutuksissa myös koetut haitat. Arviointien tavoite on tuottaa tietoa haitallista *muutoksista ihmisten elinympäristössä*. Tämä ei tarkoita vain lähimpiä yksittäisiä asuntoja. Pitkäkallion hankkeessa vaikutuksia kohdistuu esimerkiksi välillisesti kouluihin ja koululaisiin, joten vaikutukset voivat olla olennaisia kyläyhteisön kannalta. Arviointiohjelmassa (s. 40 - 41) esitettyjä vaikutusalueiden rajauksia on perusteltua laajentaa, koska myös melutilanne ja ilman hiukkapitoisuus muuttuvat etäämmällä. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset eivät rajoitu 1 kilometrin etäisyydelle Pitkäkallion alueesta. Vaikutusalueen raja ei ole riittävä myöskään yhteisvaikutusten tarkastelun kannalta.

Ihmisiin kohdistuvia olennaisia vaikutuksia kohdistuisi lähialueelle Säijän kylään mukaan lukien raskaan liikenteen haitat. Arviointiohjelman alustavaa vaikutusaluetta on tarkistettava kattamaan Pirkkalan alueelle kohdistuvat vaikutukset. Arvioinnissa tulee ulottaa raskaan liikenteen reittien vaikutusten arvioinnit Pirkkalassa VT3 asti. Liikenneturvallisuuden riskejä kohdistuu Pirkkalan Sorkkalan kylään ja erityisesti Hyrsingin koulun ja Kirkonkylän koulun lapsiin.

Vaikutuksia voi kohdistua myös muiden kuntien asukkaisiin kuten usean kunnan hallinnassa olevaan Mäyriän virkistysalueeseen liittyen. Kohdeväestönä on laajemmin myös Tampereen kaupunkiseudun asukkaat.

Tampereen kaupunkiseudun ns. läntiseen alueeseen kohdistuvien maankäyttöpaineiden seurauksena virkistysmahdollisuudet saattavat tulevaisuudessa, hankkeiden elinkaaren aikana siirtyä esimerkiksi lähemmäs hankkeen vaikutusalueita.

Hankkeen vaikutukset alueen nykyisiin elinkeinoihin tulee arvioida. Sekä Lempäälän että Pirkkalan (hevostila?) alueen elinkeinoja on tuotu esiin mielipiteissä arviointiohjelmasta ja hankkeesta vastaavalle menneistä asukaskyselyn vastauksissa. Lisäksi tietoja elinkeinoista tulee täydentää kattavaksi tarvittaessa muista tietolähteistä.

Hankkeen vaikutusalue ja kuljetusreitit ovat paikallisväestön ja Tampereen seudun muun väestön virkistykseen käyttämiä alueita ja reittejä. Lempäälän ja Pirkkalan ympäri kulkeva tiestö on suosittu pyöräilyreitti.

Nämä kohderyhmät tulee lisätä selvitykseen nykytilasta, arviointeihin sekä vertailuun siten, ne ovat erotettavissa omana kohderyhmänään.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnit

Arviointiohjelman mukaan arvioidaan ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen kohdistuvia hiukkaspäästöjä, melua, tärinää sekä liikennettä sekä luontoarvoihin ja virkistyskäyttömahdollisuuksien vähenemistä.

Liikenneturvallisuuden riskejä kohdistuu Pirkkalan Sorkkalan kylään ja erityisesti Hyrsingin koulun ja Kirkonkylän koulun lapsiin.

Arviointikriteerit

Olenaisia haitallisia vaikutuksia voi aiheutua jo alle minivaatimuksia kuvastavia raja- ja ohjearvoja, esim. 55 dB liikennemelun kokee häiritseväksi 15 % väestöstä ja hanketyypin on luonteeltaan häiritsevää. Ks. Melu/ilmanlaatu/arviointikriteerit, Maankäyttö

Ilmanlaatu s. 44

Nykytilan kuvaus (puuttuu arviointiohjelmasta)

Nykytilan selvityksessä tulee esittää yleispiirteisesti olemassa olevien tietojen perusteella vaikutusalueen ilmanlaadun tila. Ilmanlaatu tulee kuvata myös tilanteissa, joissa ei ole toimintaa kesäaikaan.

Nykytilan (VE0) kuvauksessa tulee ottaa huomioon lähiasutuksen kuvaukset hiukkaspäästöjen leviämisestä ja haitoista (normaali/ häiriötilanteiden aikana).

Arviointimenetelmä ja lähtötiedot, epävarmuus

Arviointiohjelmasta ei ilmene hiukkasten leviämismallilaskennassa käytettävät oletukset lähtötiedoista, mallinnettavista päästöistä (laatu, määrä), toiminnoista ja niiden muuttuvista si-jainneista tms. Yhteysviranomaisella ei ole mahdollisuutta todeta arviointiohjelman riittävyyttä käytettävissä olevilla tiedoilla ja esittää mahdollisesti tarvittavia tarkistuksia.

Leviämismallilaskenta tulee tehdä ottotoiminnan eri vaiheissa ja kaikki toiminnot huomioon ottaen. Pahin tilanne ei yksistään kuvaa riittävästi muutosta elinympäristössä. Arvioinnin tulee tuottaa tietoa myös päästötilanteesta, joka on lähiympäristön kannalta ajallisesti edustava suhteessa hankkeiden elinkaareen.

Tulosten tulkinnessa on otettava huomioon, että louhinnan ja murskauksen hiukkaspäästöjen leviämismallinnukseen liittyy yleensä merkittävä epävarmuutta.

Arviointikriteeri

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty arviointikriteerejä hiukkaspitoisuuksien arvioinneille (PM10, PM2,5).

Arviointiohjelmassa ei ilmene lähtötietoja hankkeen aiheuttamien päästöjen hiukkaskokoja-kaumasta, hiukkasten koostumuksesta ja päästömääristä. Ilmanlaatua heikentävien hiukkasten koko ja koostumus sekä muodostuvat pitoisuudet vaikuttavat niiden haitallisuuteen terveydelle. Pienimmille hiukkasille ei ole tiedossa haitatonta pitoisuutta. Pienhiukkaset leviävät laajemmalle alueelle kuin hengitettävät hiukkaset.

Arvioinnissa tulee tarkastella alueen maastollista sijaintia sekä metsän merkitystä hiukkasten leviämisessä mukaan lukien metsätalouden toimenpiteet hankkeen toiminta-aikana.

Todennäköinen louhinnan ja murskauksen hengitettävien hiukkasten PM10 vuorokausiohjearvon pitoisuustaso voi ylittyä vielä noin 500 metriä hanke-alueen reunasta. Murskauksen ja louhinnan aiheuttamia hengitettäviä hiukkasia leviäisi kuitenkin laajemmalle alueelle, mikä tulee ottaa huomioon vaikutusalueessa. Arviointikriteerinä tulee käyttää myös muutosta nykyiseen ilmanlaatuun.

Arviointiohjelmaa varten on selvitettävä mahdollisuudet arvioida betoni- ja tiilijätteen sekä asfalttijätteen murskauksen ja muun käsittelyn aiheuttamien pienhiukkasten ja hengitettävien hiukkasten pitoisuuksia ympäristössä riittävästi. Saatavissa olevia tietoja pienhiukkasten muodostumisesta murskaustoiminnassa tulee selvittää kirjallisuuden tai muiden tietolähteiden avulla. Mahdollista tiedon puutteiden vaikutusta arvioinnin epävarmuuteen tulee tarkastella.

Pienhiukkasten terveysvaikutusten arvioinnissa on käytettävä myös WHO:n pienhiukkasten ohjearvoja.

Haitta-aineet

Lisäksi tulee arvioida hiukkaspäästön sisältämien haitta-aineiden vaikutuksia terveyteen ja luontoon. Betoni-, tiili- ja asfalttijätteen aiheuttaman hiukkaspäästön koostumusta (kuten kromi, asbesti, kvartsi) ja sen haitallisuutta tulee tarkastella ja arvioida sen perusteella hankkeen aiheuttamien pitoisuuksien haittoja terveydelle. Samoin tulee tarkastella arseenipitoisen kalliokiviaineksen käsittelystä aiheutuvia suoria ja välillisiä vaikutuksia esim. arseeni-oppaan avulla.

Asiantuntemus, arviointitulosten merkittävyyden arvio

Arvioinnissa tulee käyttää riittävää hiukkasten leviämisen ja niiden terveyshaittojen tulkinnan asiantuntemusta/asiantuntijaa. Asiantuntijat on mainittava arviointiselostuksessa.

Haitallisten vaikutusten estäminen ja lieventäminen s.44

Arviointiohjelman mukaan pölyn aiheuttamiin vaikutuksiin voisi merkittävästi tietyillä keinoilla. Toimenpiteiden tehokkuuden arvioineissa tulee ilmetä mitä hiukkasjaetta arvio koskee kuten tarkoitetaanko suurimpien hiukkasten suurta massamäärää vain pienhiukkasten pitoisuuksia.

Toimenpiteet hiukkaspäästöjen estämiseksi ovat rajallisemmat talvella kuin muina vuoden aikoina. Hiukkasten leviämistä ympäristöön ja haitallisia suoria ja välillisiä ja kertyviä vaikutuksia tulee arvioida erikseen talviaikaan.

Hankevaihtoehtojen pölyn aiheuttamaa, lähiympäristössä ja kuljetusreiteillä näkyvää, esteetistä haittaa on riittävää arvioida sanallisesti muiden vastaavien hankkeiden perusteella.

Melu, hiljaisuus ja tärinä s. 42 – 43

Nykytilan kuvaus (puuttuu arviointiohjelmasta)

Arvioinnin tulee tuottaa tiedot hankkeen aiheuttamasta melutilanteen muutoksesta. Muutoksen ja haitan merkittävyttä lähiasutukselle ja laajemman alueen suhteelliselle hiljaisuudelle verrattuna nykytilanteeseen on suositeltavaa havainnollistaa asukkaille ja muille vaikutusalueen käyttäjille esittämällä myös leviämismallilla lasketut melutason *muutokset* karttakuvana.

Meluarvioinnit

Arviointiohjelmassa on esitetty arvioitavaksi laskentamallilla tietyt tilanteet, jotka arvioidaan ennakolta melun leviämisen kannalta olennaisimmiksi. Tämän mukaan ottoalueiden lopetusvaiheet tulee tarvittaessa lisätä arvioitaviin tilanteisiin (Ks. hankekuvaus). Melumallinnuksen tulee kattaa eri ottovaiheiden melutilanteet, koska melulähteen sijainti ja mahdollisuudet meluntorjuntaan kalliorintauksilla muuttuvat louhinnan edetessä ottoalueella ja myös toimintojen sijainnit voivat muuttua.

Melutasot, enimmäistasot, hiljaisuus, kokonaishäiritsevyys, yhteisvaikutukset, tärinä, paineimpulssit

Arviointiohjelman mukaan hankkeen melu selvitetään mallintamalla ja tässä yhteydessä tarkastellaan meluntorjuntatoimia.

Yhteysviranomaisen edellyttää arviointiohjelmassa seuraavat tarkennukset ja lisäykset.

Melun arviointimenetelmä

Melu arvioinnissa voi soveltaa arviointiohjelmassa mainittua melumallia.

- Mallinnuksen lähtökohdista tulisi ilmetä laitteiden äänitehotasot oktaavikaistoittain, ja onko laskennassa otettu huomioon melun mahdollinen suuntaavuus ja maaston vaimennus kuten metsäisyys.
- Laskennoissa on otettava huomioon melun iskumaisuuden korjaustekijä.
- Laskennassa tulee esittää melutasot ilman torjuntatoimia ja oletetuilla yksilöidyillä (pituus, korkeus, sijainti) meluntorjuntatoimilla, jotka vastaavat hankekuvauksen eri vaiheita ks. edellä lausunnossa.
- Metsän vaimennusvaikutuksen ajallista vaihtelua ja merkittävyttä tulee selvittää mahdollisuuksien mukaan.

Melun arvioinnissa tulee käyttää seuraavia arviointikriteerejä.

Melun keskiäänitasot LAeq 7-22 ja 22-7 sekä LAeq 1 h

Meluselvityksissä tulee ottaa huomioon hankkeen aiheuttaman melun luonne ja melun merkittävyys suhteessa kohdealueeseen. Melun merkittävyyden arvioinnissa tulee esittää eritellen melun keskiäänitasot suhteessa melutasojen ohjearvoihin asuin-, loma- ja virkistysalueilla LAeq 7-22 ja 22-7 sekä LAeq 1 h hankkeen melulähteiden aktiivisten toiminta-aikojen mukaan ja LAeq 1 h myös yöaikaa/aamutunteina.

Enimmäisäänitasot LAFmax

Yleisesti on tiedossa, että melutason ohjearvot eivät yksistään kuvaa hyvin kiviaineksen soton ja käsittelyn aiheuttaman melun luonteen häiritsevyyttä. Melun häiritsevyyden merkittävyyttä tulee myös arvioida esittämällä melulähteiden aiheuttamat enimmäisäänitasot LAFmax ympäristössä. Tämä arviointikriteeri osaltaan havainnollistaa melun kuuluvuutta asutuksen ja virkistysalueiden kannalta. Nykyisen toiminnan melu kuuluvuus etäälle hankealueesta tuotiin esiin mm. yleisötilaisuudessa.

Suhteellinen hiljaisuus, nykytila ja muutos nykytilaan lähitulevaisuudessa

Alueen suhteellista hiljaisuutta ei ole selvitetty Lempäälän tai Pirkkalan alueella. Kokonaishäiritsevyyden kartoitus tuo esiin läntisen alueen kokonaistilannetta mm. nykytilanne suhteellisen hiljaisuuden kannalta. Tällä tarkkuudella kartoitettu tilanne voi olla arvioinnin lähtötilanne. Hankkeen aiheuttama muutos nykytilaa vastaavaan suhteelliseen hiljaisuuteen tulee arvioida vähintään Puntalan leirintäalueella, Mäyriän virkistysalueella ja virkistykseen varatuilla reiteillä. Arvioinnin tulee tuoda esiin hankkeen aiheuttamat virkistysten kannalta haitalliset yli LAeq 35 dB melutasot ympäristössä. Yhteisvaikutuksissa on tarpeen esittää kartalla yleispiirteisesti muut kiviainestoimintojen melualueet. Häiritsevyydessä tulee ottaa huomioon kuljetukset.

Melun yhteisvaikutukset kiviaineshankkeiden kanssa s.50

Riittäväksi yhteismelun tulkinnaiksi ja arvionniksi hyväksyttyä tarkastelua, ovatko eri hankkeiden melualueet mahdollisesti päällekkäin siten, että päällekkäisten melutasojen yhteenlaskettua desibelitasoa verrataan melutason -ohjearvoihin.

Karttatarkastelussa tulee esittää muut hankkeet kuten arviointiohjemassa esitetään, ja sen lisäksi tulee havainnollistaa niiden melualueiden laajuutta sekä ympärivuotisuutta tai muuta toiminta-aikaa. Kuljetusreitit olisi hyvä esittää samassa kuvassa.

Kokonaishäiritsevyys, kiviaineshankkeet ja muut olennaiset melua aiheuttavat toiminnot

Nykytilan kuvaus

Nykytilan kuvauksessa tulee kuvata yleispiirteisesti käytettävissä olevilla tiedoilla melun ajallista ja alueellista yhteisvaikutusta ja häiritsevyyttä Pirkkalan, Lempäälän alueilla, ns. läntisellä alueella, sijaitsevien kiviaineshankkeiden ja muiden olemassa olevien toimintojen (tie-, rata- ja lentoliikenne) kanssa tulee selvittää. Tavoitteena on yleispiirteinen havainnollistava karttatarkastelu.

Hankkeen aiheuttamaa muutosta melun kokonaishäiritsevyyteen tulee arvioida sanallisesti. Melun kokonaishäiritsevyyden havainnollistamisessa tulee esittää karttakuvassa hankkeen aiheuttamat melualueet ja käytettävissä olevat muiden toimintojen melualueet tai suuntaantavat rajaukset. Arviointitulosten esittämisessä on hyvä havainnollistaa jatkuvan vs. ajoittaisen toistuvan melun erot ja esiintymisalueet.

Melutilanteen muutos tulevaisuudessa suhteessa maankäytön muutoksiin Tampereen kaupunkiseudulla ns. läntisellä alueella

Hankkeen elinkaaren loppuosalla kokonaishäiritsevyys-tilanne on todennäköisesti muuttunut merkittävästi. Mahdollisuuksien mukaan tilanne olisi havainnollistettava (Pirkanmaan liiton tausta-aineistojen valmistumisen aikataulun mukaan). Tulevaisuudessa suhteellisen hiljaiset alueet supistuisivat, ja painopiste siirtyisi todennäköisesti hankealueen suuntaan. Lisäksi maakuntakaavaan olisi tulossa läntisen oikoradan varaus (valittava linja tulee maakuntakaavan nähtäville keväällä 2015). Arviointiin liittyy epävarmuutta, mutta melutilanteen muutosten yhteisvaikutukset ovat kaupunkiseudulla merkittäviä. Pitkäkallion hanke saattaa liittyä

Läntisten hankkeiden rakentamisvaiheeseen, ja sen jälkeen Pitkäkallion hanke mahdollisesti tulee jo maisemoitavaksi. Ks. Maankäyttö

Tärinä s. 43

Pitkäkallion vaihtoehto VE0 aiheuttaa lähialueen asukkaiden antaman tiedon mukaan haittaa. Vaihtoehdossa VE1 Pitkäkallion alueella olisi kaksi itsenäistä hankkeesta vastaavaa ja haittaa aiheuttava toiminta siirtyisi lähemmäs asutusta ja elinkeinon harjoittajia.

Arviointimenetelmä ja aineisto

Arviointiohjelman mukaan aineistona käytetään VE0:sta käytettävissä olevia värinämittauksia. Hanke- ja vaikutusalueet laajenevat, joten aineiston tulee olla kattavaa ja pätevää VE1 arviointiin. Mahdolliset epävarmuudet tulee tarkastella. Arviointiohjelmaa ja käytettävää värinän asiantuntemusta tulee täydentää (mahdollista asiantuntijaa ei ole mainittu s. 10 - 11 luettelossa). Arviointimenetelmä, arviointikriteerit ja asiantuntija tulee mainita arviointiselostuksessa.

Arviointikriteerit

Värinän arvioinnissa tulee käyttää sekä ihmisiin kohdistuvalle värinälle että rakennuksiin kohdistuvalla värinälle annettuja vertailuarvoja.

Lisäksi väräytysten aiheuttaman värinän leviämistä ja todennäköistä vaikutusalueen laajuutta ja voimakkuutta tulee tarkastella asiantuntija-arviointina.

Lisäksi on tarpeen kuvata lähiasukkaita varten havainnollisesti (miten ilmenee ja on havaittavissa asunnoissa) ja tarkastella väräytystyön ilmanpaineen vaikutuksia Pitkäkallion lähiasutuksen kannalta.

Mahdollista kuljetusliikenteen värinää lähimmän asutuksen kannalta tulee arvioida.

Melun ja värinän vaikutuksia tulee havainnollistaa riittävän kokoisilla karttakuvilla. Arviointiselostuksen liiteaineistona (sähköinen) tulee esittää erillinen meluraportti, josta ilmenee yksityiskohtaisesti laskennat, menetelmät ja lähtötiedot.

Pinta- ja pohjavedet s. 40–41, 45

Hankekuvaus s.45

Arviointiohjelmassa on todettu, että hankealueelta pintavedet valuvat nykytilanteessa VE0 pääasiassa etelään. Ilmakuvan mukaan Destia Oy:n olemassa olevalta louhosalueelta vedet kerääntyvät louhosalueen eteläosaan lammikoiksi. Destia Oy:n louhosalueen pohjoispuolen hankealueen veden virtaavat korkeuskäyrien mukaan lähinnä luoteeseen.

Sekä VE0:sta että VE1:stä tulee kuvata miten pinta- ja hulevesien kertymistä ja virtaamaa ohjataan hankkeiden toteutuksessa.

Nykytilan kuvaus Arvioinnit s. 45

Arviointiohjelman mukaan pintavesiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa huomioidaan pintavesiolosuhteet, valuma-alueet, pintavesien purkureitit sekä vesistölle haitalliset aineet. Louhintasuunnat ja louhintatasot on esitetty arviointiohjelmassa.

Vaikutusalueen raja

Hankkeella voi olla vaikutuksia alapuolisiin ojiin mm. niiden mahdollinen liettyminen, mikä tulee ottaa huomioon arvioinneissa. Arviointiohjelman alustavan arvion mukaan hankealueen hulevesiä ei kulkeutuisi lähijärviin eikä niillä olisi vaikutusta järvien pintavesien tilaan. Vaikutusalueen raja olisi riittävä ainakin normaalitilanteissa, mutta arviointi tulee tarkentaa ottaen huomioon ympäristöriskit ja sateet.

Arvioinnit

Arviointiohjelman tulee sisältää arvioinnit syntyvien hulevesien määrästä, laadusta, kuormituksesta (kiintoaine, ravinteet mm. räjähteenäyttyyppeihin yhdisteet sekä mahdolliset haitta-aineet) laskentaperusteineen sekä tiedot purkureiteistä eri louhintavaiheissa.

Arvioinneissa tulee ottaa huomioon, että hankealueelle muualta tuodut kiviainekset voivat olla Tampereen liuskevyöhykkeeseen liittyviä sulfidipitoisia kivilajeja ja että tämän kiviaineksen louhinnan ja murskauksen ja varastoinnin seurauksena voi syntyä korkeita sulfaatti- ja raskasmetallipitoisuuksia sisältäviä happamia hulevesiä. Näiden vaikutukset ja yhteisvaikutukset tulee ottaa huomioon normaalitoiminnan ja siitä poikkeavien tilanteiden aikaisten vaikutusten arvioinneissa.

Arviointiin tulee lisätä tiedot vesiensuojelurakenteisiin kertyvän lietteen määrästä ja laadusta (ml. haitta-aineet) sekä käsittelystä.

Haittojen estäminen ja lieventäminen

Arviointiohjelmassa ei ole vielä esitetty yksilöityjä keinoja estää Pitkäkallion alueen suunnitellulla tai toimenpiteillä haitallisia vaikutuksia. Mahdollisten vesiensuojelurakenteiden mitoitusperuste ja arvioitu tehokkuus haittojen poistamiseksi (määrällinen ja laadullinen koskien kaikkia toimintoja) tulee arvioida, vaikka mitoitus ja laskelmia joudutaan tarkentamaan myöhemmin YVA-menettelyn jälkeen. Kiviainesten *otto*alueilla hulevesien sisältämä kiintoaine voidaan laskeuttaa oikein mitoitetuilla laskeutuslaitteilla ja käsitellä lisäksi suodatuspenkalla. Pitkäkallion hankkeessa on otettava huomioon myös muut pintaveden laatuun vaikuttavat *muut toiminnot*. Vesiensuojelurakenteiden mitoituksessa on otettava huomioon myös hulevesien kiintoaineen hiukkaskokojakauma.

Purkuvesien määrää, laatua arvioitaessa sekä vesiensuojelurakenteiden mitoituksessa on otettava huomioon normaalista poikkeavat tilanteet kuten virtaamahuiput (sulamisvedet ja rankasateet).

Luontovaikutukset s. 36 - 38, 46

Vaikutusalueen raja

Nykytilan selvityksen ja vaikutusarviointien tulee kattaa suunniteltavat hankealueet ja niiden vaikutusalueet (melu, hiukkaset, pintavedet).

Menetelmä

Arviointiohjelman maastokäyntien tulee kattaa myös VE0:n ja VE1:n vaikutusalueen todennäköiset luontoarvot.

Aineisto

Osa Pitkäkallion hankealuetta ja sen lähiympäristöä on ollut mukana Pirkanmaan ELY-keskuksen kesällä 2014 tekemissä yleispiirteisissä luontoselvityksissä, jotka ovat osa Pirkanmaan liiton olevaa POSKI-hanketta. Luontoselvityksen tulokset tulee huomioida hankealueen ja sen vaikutusalueen luontovaikutusten arvioinnissa. Ks. Liiton lausunto

Luontovaikutusten arviointi s. 46

Arviointiohjelman mukaan vaikutusten merkittävyyttä arvioidaan suhteessa vaikutusten laajuuteen ja vaikutuskohteen alueelliseen ja valtakunnalliseen edustavuuteen. Vaikutusten merkittävyydessä tulee tarkastella hankkeen mahdollista vaikutusta luonnon monimuotoisuuden nimenomaan Tampereen kaupunkiseudun ns. läntisellä alueella. Aineistona on käytävissä mm. Pirkanmaan liiton maakuntakaava 2040 taustaselvitys Pirkanmaan ekologinen verkosto (luonnos 22.10.2014).

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon ympäristöriskien arvioinneissa mahdollisesti esiin tulevat vaikutukset ja vaikutusalueet mukaan lukien sadejaksot.

Yhteisvaikutukset s. 49 - 50

Destia Oy:n ja Toivosen Sora Oy:n arvioitavissa hankevaihtoehtoissa on otettava huomioon, että hankkeet jo sinänsä muodostuvat useammasta (sekä YVA-lain että ympäristönsuojelulain tarkoittamasta) hankkeesta, ja arvioinnin tulee tuottaa tietoa näiden yhteisvaikutuksista. Kohdassa 3.5.6. Ympäristöluvut onkin mainittu, että ympäristölupavelvollisuus tulee koostumaan kolmesta eri ympäristösuojeluasetuksen tarkoittaman hankeluettelon hankkeesta. YVA-menettelyssä on olennaista tuottaa tarkemmat arviointitulokset hankealueen yhteisvaikutuksista sekä yleispiirteisemmät arvioinnit yhteisvaikutuksista muiden alueen maa-ainestojen kanssa. Hankkeesta vastaavien on suositeltavaa tunnistaa vaikutukset, joista (lupa)viranomaiset saattavat edellyttävät yhteisvaikutukset selvittäväksi leviämismallilaskennalla (muiden hankkeiden sijaintia ei ole vielä esitetty arviointiohjelmassa).

Arviointiohjelman mukaan tarkastellaan oikein myös ihmisiin kohdistuvia koettuja vaikutuksia, joita arvioidaan aiheutuvan eri vaikutustyyppien yhteisvaikutuksina. Yhteisvaikutuksissa tulee siten arvioidavaksi laajemmin elinympäristön terveellisyyteen ja viihtyvyyteen kohdistuvat muutokset eli samanaikaisesti voi kohdistua useita vaikutuksia tiettyyn ryhmään ja heidän elinympäristöönsä.

Yhteisvaikutuksia on tarpeen tarkastella yleispiirteisesti laajemmin kuin Pirkkalan lentokentän ja Lempäälän välisellä alueella mm. myös Lempäälän Sääksjärven vastaavanlainen hanke. Ks. Maankäyttö/yhteensovittaminen.

Haittojen estäminen suunnittelulla ja lieventäminen s. 50–51

Arviointiohjelman mukaan esitetään *toimenpiteitä* arvioitujen haitallisten vaikutusten estämiseksi ja rajoittamiseksi sekä laaditaan ehdotus seurannaksi.

YVA-menettelyssä on tavoite selvittää ja suunnitella hankkeen aiheuttamien haitallisten ympäristövaikutusten estäminen ja lieventäminen ensisijaisesti suunnittelulla jo hankkeen ja sen vaihtoehtojen suunnitteluvaiheessa. Lisäksi esitetään toimenpiteitä haittojen estämiseksi.

Arviointiohjelmaa tulee tarkistaa siten, että toimenpiteet yksilöidään koskemaan Pitkäkallion hanketta. Suunnitelmat ja toimenpiteet tulee esittää arviointiselostuksessa yksilöidysti siten, että siitä selviää nimenomaan hankkeita ja niiden eri vaiheita koskevat suunnitteluratkaisut, ratkaisujen arvioitu tehokkuus yksittäisen hankkeen ja/tai hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnissa todettujen olennaisten ympäristövaikutusten kannalta.

Toimenpiteiden tehokkuus on yksi seurattava asia. Myös ympäristöonnettomuuksien riskien hallintaa ja seurausten minimoinnin tehokkuutta tulee arvioida ja esittää tarvittava seuranta (Ks. arseeni-opas).

Ehdotus seurannaksi s.50

Arviointiohjelmassa on mainittu ehdotus seurannaksi, joka tulee esittää arviointiselostuksessa. Jo arviointiohjelmavaiheessa on tunnistettavissa vaikutuksia, joiden seuranta tulee tarkemmin miettiä kuten ilmanlaatu-mittaukset myös vaihtoehdossa VE0, raskasmetalliseuranta ja arseeniseuranta mm. hulevesistä/ laskeutusaltaiden lietteestä, tärinämittaukset asunnoissa. Suositeltavaa on miettiä osallistumisen vuorovaikutteisia muotoja ja niiden jatkamista YVA-menettelyn jälkeenkin. Yleisöltä saadun tiedon mukaan hankkeesta vastaavat eivät ole saaneet riittävästi tietoa esimerkiksi nykyisen toiminnan eli vaihtoehto VE0:n hiukkas- ja tärinähaitoista tai kuljetusten haitoista.

Epävarmuudet s. 41

Arviointiselostuksessa tulee olla ymmärrettävästi esitetty arviointeihin liittyvät mahdolliset tietojen puutteet ja keskeiset oletukset, joilla arviointitulokset ovat voimassa. Erillisraporteista tulee ilmetä tarkemmat tiedot menetelmien epävarmuuksista kuten ilmanlaadun arvioinnin lähtötietoihin ja riittävään arviointimenetelmään liittyviä epävarmuuksia.

Pitkäkallion hankkeen eri vaiheiden ajoittumiseen ja keston liittyviä oletuksia ja epävarmuuksia on tarpeen tarkastella. Hankkeen elinkaaren pituuden vuoksi on syytä tarkastella arviointien epävarmuuksien lisääntymistä tulevaisuutta koskevilla arvioinneilla. Epävarmuuden lisääntyminen ja niiden hallinta voivat edellyttää vaikutusten seuranta ja arviointien päivityksiä määräajoin/tarvittaessa (lupa- ja valvontaviranomaiset). Ks. Ehdotus seurannaksi

Vaikutusten merkittävyyden arviointi

Haitallisten ympäristövaikutusten merkittävyyden arvioinnissa käytetyt kriteerit tulee ilmetä YVA-selostuksesta. Arviointiselostuksesta tulee ilmetä myös, miten laadullisesti arvioitujen ympäristövaikutuksen merkittävyys on määritetty ja miten osallistumisessa ja ihmisiin kohdistuvissa arvioinneissa saatu palaute paikallisesta tiedosta ja arvoista on otettu huomioon.

Arviointiselostuksesta tulee ilmetä eri arvioinneista vastaavien asiantuntemus. Merkittävyyden arvioissa tulee olla käytettävissä myös riittävä paikallisasiantuntemus.

Vaihtoehtojen vertailu s. 50

Vaihtoehtojen vertailussa tiivistetään, jäsennetään ja tulkitaan päätöksentekoa varten kaikki ympäristövaikutusten arvioinneissa tuotettu tieto. Vertailussa kuvataan vaihtoehtojen ympäristövaikutusten eroja ja perustellaan vaihtoehtojen paremmuutta eri näkökulmista.

YVA-menettelyssä arvioidaan hankkeen haitallisia ympäristövaikutuksia, joten vertailussa tulee käsitellä pääasiassa näitä kielteisiä vaikutuksia, vaikka jokin ympäristövaikutus voi olla myönteinenkin.

Erittelevä vertailumenetelmä soveltuu hankkeen vaihtoehtojen vertailuun. YVA-selostuksessa tulee vertailla vaihtoehtoja ja kuvata vertailumenetelmän käyttö.

Vertailun vaikutusten kuvauksessa tulee yksilöidä haitallisen vaikutuksen kohdistuminen.

Vertailun merkittävyyden arvioissa tulee käyttää edellä lausunnossa edellytetyjä kriteereitä tai arviointiohjelmassa esitettyjä, yhteysviranomaisen hyväksymiä kriteerejä. Laadullisia ja koettuja haitallisia vaikutuksia tulee kuvata sanallisesti.

Vertailuun tulee ottaa vaihtoehtojen aiheuttama keskeiset ympäristövaikutukset mukaan lukien yhteisvaikutukset. Vertailutaulukon tulee olla johdonmukainen kokonaisuus arviointiselostuksessa esitetyistä arviointituloksista, ja vertailun merkittävyyden arvioiden tulee olla keskenään johdonmukaisia.

Arviointiohjelman mukaan *toteuttamisvaihtoehtoja* vertaillaan keskenään. Vertailuissa tulee ilmetä vaihtoehtojen aiheuttama *muutokset* verrattuna vaihtoehtoon VE0. Vertailussa tulee ilmetä muutokset hankkeen elinkaaren eri aikoina. Vaihtoehto VE0 vastaa Destia Oy:n nykyistä toimintaa alueella, ja se jatkuisi nykyisten lupien mukaan 7 vuotta. VE0:sta on siten tarpeen ottaa vertailuun myös tilanne 7 vuoden jälkeen, jolloin Destia Oy:n nykyinen alue olisi maisemoitu ja otettu maa- ja metsätalouskäyttöön. Ks. Hankekuvaus

Alueella on voimassa vahvistamaton Säijän-Nurmen-Kuokkalan-Hollonnokan osayleiskaava, jonka EO-merkinnästä ja muun jätteen käsittelystä on kysytty mielipiteessä. Vertailussa on perusteltua esittää erikseen vaihtoehdosta VE1 erikseen kiviainesoton ja ylijäämälouheen käsittelyn vaikutukset ja muun kierrätettävän kiviainesjätteen käsittelyn, varastoinnin ja kierrätyksen ympäristövaikutukset siten, että näiden eroja on mahdollista tarkastella tarvittaessa muun muassa suhteessa hankealueen maankäytön varauksen (EO) kannalta.

Toteuttamiskelpoisuus

Hankevaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuutta tulee tarkastella YYA-selostuksessa.

Hankevaihtoehtojen suunnittelussa ja niiden lieventämistoimien riittävyyden arvioinnissa tulee ottaa huomioon nykyiseen ja suunniteltuun maankäyttöön kohdistuvat vaikutukset ja yhteisvaikutukset sekä arvioida vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuutta lähitulevaisuudessa ja kauempana hankkeen elinkaareissa. Hankkeen eri kiviaineksen ottovaiheiden ja eri toimintojen ympäristövaikutukset eroavat toisistaan, ja toteuttamiskelpoisuutta voi olla tarpeen tarkastella eritellen vaiheittain.

Toteuttamiskelpoisuuden arviossa tulee tarkastella hankkeen ja sen vaihtoehtojen hyväksyttävyyttä. Useissa arviointiohjelmasta annetuissa mielipiteissä on esitetty vaihtoehtoa VE0.

Mielipiteissä on nostettu voimakkaasti esille mm. jalankulun, pyöräilyn turvallisuus, ja esitetty kevyenliikenteen väyliä, hidasteita, nopeusrajoituksia hankkeen toteuttamisen hyväksyttävyyden edellytyksenä. Hyväksyttävyydessä tulee ottaa huomioon mielipiteet ja asukaskyselyn vastaukset. Tässä yhteydessä voi tulla esille tarve selvittää mahdollisten liikenneturvallisuusongelmien ratkaisuvaihtoehtoja, joihin viitataan ELY-keskuksen liikenne- ja infra-vastuualueen lausunnossa edellä.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset s. 23–25 sekä muut suunnitelmat ja lainsäädäntö, kohdat 3.5.6 ja 3.6

Arviointiohjelman esitetty lainsäädäntö on osin vanhentunut. Nykyisin on voimassa uusi ympäristönsuojelulaki 527/2014 ja valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta 713/2014. Arviointiselostuksessa tulee esittää voimassa oleva lainsäädäntö ja siihen perustuva ympäristöluvan tarve.

Pirkanmaan liitto on saanut marraskuussa 2014 rahoituksen POSKI-projektin jatkolle, jossa selvitetään kierrätyskiviaineksen käsittelylle soveltuvia alueita Tampereen kaupunkiseudulla. Lisäksi Tampereen seudun kunnat (mm. Lempäälän kunta mukana) ovat teettäneet konsulttiselvityksen (Ramboll 2013, julkaisematon) alueen soveltuvista maankaatopaikoista/maanvastaanottoalueista.

Valtakunnallisen jätesuunnitelman lisäksi suunnittelussa on käytettävissä Etelä- ja Länsi-Suomen alueellinen jätesuunnitelma. Suunnitelma taustaselvityksistä tms. saa lisätietoa Pirkanmaan ELY-keskuksesta.

Asrocks -hanke on tuottanut myös oppaan Kiviaines otto arseenialueilla – opas kiviainesten tuottajille, maarakentajille ja viranomaisille (GTK, Opas 59, 2014).

Mara-asetus (Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa 591/2006) ohjaa osaltaan kierrätyskiviaineksen hyötykäyttöä kohteittain.

Ilmanlaatua koskeva lainsäädäntö ohjearvoista, raja-arvoista ja tavoitearvoista on hyvä lisätä luetteloon.

Hankkeiden suunnitteluun ja arviointiin sekä sijoittumisen vaikuttavat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luvat ja ratkaisut tulee esittää tarkemmin yksilöiden.

Mikäli hankkeisiin liittyy samanaikaisesti liittymien tai muiden tieasioiden tarkastelua, tietä koskevat luvat on hyvä mainita.

Osallistuminen

Asukaskyselyn sisällöstä ja ajankohdasta olisi pitänyt sopia etukäteen yhteysviranomaisen kanssa. Asukaskyselyn ajoittaminen kuulemisen ajankohtaan ja valitut kysymykset ovat voineet vaikuttaa mielipiteiden esittämiseen yhteysviranomaiselle. Yhteysviranomainen pyysi hankkeesta vastaavilta asukaskyselyn vastaukset tiedoksi tätä lausuntoa varten. Hankkeesta vastaavat toimittivat yhteenvedon vastauksista, joten yhteysviranomaisella ei ole varmaa tietoa käytettävissä mielipiteissä mainittujen haittojen kohdistumisesta vaikutusalueella.

Arviointiohjelmassa on tarpeen ottaa huomioon mielipiteissä ja yleisötilaisuudessa (muistio ympäristöhallinnon Internet-sivulla) esille tuodut osallistumiseen liittyvät näkökohdat kuten yleisötilaisuuden ajankohta kuulemisen aikana ja tiedottamisen jakelut ja mediat jatkossa arviointiselostusvaiheessa.

Raportti

Arviointiselostuksen laadinnassa tulee noudattaa yhteysviranomaisen lausuntoa arviointiohjelmasta. Arviointiselostuksesta tulee esittää selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon. Hyvä käytäntö on esittää tiedot taulukossa ja viitata arviointiselostuksen kohtaan, josta asia on nähtävissä.

Arviointiselostuksessa tulee esittää kokonaiskuva hankkeiden merkittävistä vaikutuksista. Samalla sen tulee kattaa hankkeiden eri vaiheiden ja toimintojen vaikutusten arvioinnit selkeinä kokonaisuuksina.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointitulosten ymmärrettävyys ja havainnollisuus on tärkeää. Laadukas raportointi tukee osallistumista YVA-menettelyn aikana ja sitä seuraavissa

lupamenettelyissä. Yleisötilaisuuden perusteella ainakin lähialueella on selkeää tiedontarvetta hankkeen ympäristövaikutuksista ja niiden hallinnasta molemmissa vaihtoehdoissa.

Arviointitulosten raportoinnissa on suositeltavaa painottaa arviointiselostuksen käyttökelpoisuutta ja selkeyttä myös lupa- ja hyväksymismenettelyjen asiakirjana. Arviointiselostuksesta tulee havaita helposti kummankin hankkeet arvioidut ympäristövaikutukset, eri vaiheissa ja toimintojen vaikutukset eri vaiheissa sekä hankkeiden yhteisvaikutukset, ja vastaavasti ympäristövaikutusten estäminen ja poikkeavien tilanteiden hallinta sekä seurannan yhteistarkkailu tms. Selkeyttä voi lisätä käyttämällä tekstiä tukevia asiakokonaisuuksien taulukointeja. Havainnollistavien kuvien laatu, koko ja rajaukset tulisi suunnitella siten, että ne sisältävät tietoa sekä laajemmasta kokonaiskuvasta että tietoa olennaisista yksityiskohdista. Osan yksityiskohtaisesta tiedosta voi esittää liitteissä.

Asukaskysely-kaavake on arviointiohjelman liitteenä. Arviointiselostuksessa tulee esittää asukaskyselyn tärkeimmät tulokset ja johtopäätökset, ja arviointiselostuksen liitteenä on vastaavasti esitettävä tarkemmin koosteet ja analyysit asukaskyselyn tuloksista.

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta kokonaan, myös siihen kuuluva lausunto- ja mielipideyhteenveto, on tarpeen esittää arviointiselostuksen liitteenä.

Osa ohjeista ja lainkohdista on mainittu eri kohdissa raportin tekstiä. Arviointiselostuksen rakenteessa voisi miettiä niiden yhdistämistä kohtaan 3.5, jolloin tiedot olisivat selkeämmin löydettävissä raportista asiakokonaisuuden mukaan.

Melun ja hiukkasten leviämismalliselvityksistä tulee esittää (vähintään sähköiset) erillisraportit, jotka tulevat nähtäville hankkeen YVA-sivulle.

Luontoselvitysten maastokäyntien tuloksista tulee toimittaa (vähintään sähköinen) erillisa-portti yhteysviranomaiselle.

Arviointiprosessi ja sen aikataulu s.12

Taulukon 1 aikataulun mukaan arviointeja ja/tai arviointiselostusta olisi jo tehty kaksi kuukautta ennen tätä lausuntoja, ja niitä jatkettaisiin kaksi kuukautta yhteysviranomaisen lausunnon jälkeen, ja tekstin mukaan arvioinnit olisivat valmiit syksyn 2014 aikana. Arviointiohjelmassa esitettyä alustavaa aikataulua tulee päivittää siten, että yhteysviranomaisen esittämiä täydennyksiä arviointiohjelmiaan on mahdollista noudattaa

Hankkeesta vastaavat eivät ole muodostaneet YVA-menettelyssä arviointia ohjaavaa ryhmää. Hankkeesta vastaavat ohjaavat itsenäisesti omia suunnitelmiaan, ja ovat sopivat keskenään yhteistyön muodoista. YVA-menettelyn tavoite on, että hankkeesta vastaavat ottavat arviointitulokset huomioon jo hankkeen ja sen vaihtoehtojen suunnittelun aikana.

Arviointiohjelman tarkistaminen (YVAA 9 § Arviointiohjelma)

Yhteysviranomaisen pitää myönteenä, että hankkeesta vastaavat ovat omaehtoisesti päätyneet hankkeissaan yhteiseen YVA-menettelyyn.

Arviointiohjelmassa on hyödynnetty hanketyypeille laadittuja ympäristö- ja arviointioppaita, ja niiden avulla arviointiohjelmassa on esitetty olennaisia asiakohdia. Arviointiohjelman laadinnassa oppaita kuitenkin on tarkoitettu käyttämään siten, että YVA-menettelyssä asiakohdat painotetaan ja sidotaan arvioitavaan hankkeeseen ja sen vaihtoehtoihin suunnitelluissa sijaintipaikoissa. Pitkäkallion arviointiohjelma on osin vielä liian yleispiirteinen.

Arviointiohjelman tarkistamisessa painottuu mm. Tampereen kaupunkiseudun erityispiirteet, ja siten asiantuntijoiden paikallistuntemus on tärkeää varmistaa arvioinneissa ja arvioitujen ympäristövaikutusten merkittävyyden arvoissa.

Pirkanmaan alueelle ei ole maakuntakaavassa vielä esitetty kierrätyskiviainesjätteen käsitte-lyalueiksi soveltuvia alueita. Tällainen maakuntatason ympäristövaikutusten arviointi Tampereen kaupunkiseudun alueista on juuri alkanut, ja tuloksia hyödynnettäisiin maakuntakaava 2040:ssä. Pitkäkallion hankkeessa ei ole vielä maakuntakaavaa ohjaamassa hanke vastaavien hanketason suunnittelua. Yhteysviranomaisen on siten lausunnossaan Lempäälän Pitkäkallion hankkeesta antanut hankkeesta vastaaville suunnittelua varten ohjeita arviointiin painottaen Tampereen kaupunkiseudun maankäytön erityispiirteitä.

Hankkeesta vastaavien tulee tarkistaa arviointiohjelmaa yhteysviranomaisen lausunnon mukaan.

Yksikönpäällikkö

Mari Rajala

Ylitarkastaja

Leena Ivalo

Suoritemaksu 8000 €

Maksun peruste ja oikaisuvaatimus. Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n ja valtioneuvoston asetuksessa (3/2014) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maksullisista suoritteista olevan maksutaulukon mukaisesti.

Maksuvelvollinen voi vaatia virheellisen maksun oikaisua Pirkanmaan ELY-keskukselta kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Yhteysviranomaisen lausunnosta tiedottaminen

Yhteysviranomaisen lähettää lausuntonsa tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäneelle. Kopiot arviointiohjelmasta saaduista lausunnoista ja mielipiteestä lähetetään hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Pirkanmaan ELY-keskuksen arkistossa.

Yhteysviranomaisen lausunto on yleisön nähtävillä vähintään kuukauden ajan Lempäälän palvelupisteessä, Tampereentie 8, Lempäälän pääkirjastossa, Lempäälän Aleks 1 ja kirjastoauto Walle sekä Pirkanmaan ELY-keskus, Yliopistonkatu 38, Tampere sekä Internet-sivuilla www.ymparisto.fi/LempaalanPitkakallionYVA

TIEDOKSI Lempäälän kunta
Pirkkalan kunta
Muut kunnat/Mäyriän virkistysalue;
Tampere, Kangasala, Valkeakoski, Vesilahti, Nokia, Ylöjärvi
Muut lausunnonantajat
Mielipiteen esittäjät
Suomen ympäristökeskus (lausunto ja 2 kpl arviointiohjelmaa)

YHTEENVETO ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUISTA LAUSUNNOISTA

Lempäälän kunta. Lempäälän kunta katsoo, että nähtävillä oleva arviointiohjelma on pääosin kattava. Lähiasukkaiden ja muiden asianosaisten mahdollisuudet osallistua ympäristövaikutusten arviointiprosessiin on turvattu (mm. asukaskysely ja yleisötilaisuudet). Lempäälän kunta katsoo, että seuraavia asioita tulee tarkastella arviointiohjelman ja tulevan arviointiselostuksen osalta:

Arviointiohjelman kohdassa 3.6 todetaan, että suunnitellut hankkeet eivät suoranaisesti liity muihin hankkeisiin eikä alueeseen kohdistu ajankohtaisia kaavoitussuunnitelmia. Lempäälän kunnan kaavoitusohjelmaan 2014 on sisällytetty Säijän osayleiskaava, jonka tarkoituksena on ohjata asuinrakentamista Säijän maaseutualueella. Suunniteltu hanke-alue sisältyy Säijän osayleiskaavan aluerajaukseen. Säijän osayleiskaava on käynnistynyt selvitysten laatimisella. Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa ei ole vielä asetettu nähtäville. Säijän osayleiskaavan laatimista tai muuttamista varten ei ole asetettu toimenpiderajoitusta.

Hankkeen esitetyn aikajänteen ollessa 20–30 vuotta, hanke tulee olemaan merkittävä vaikuttava tekijä osayleiskaavan alueella.

- Lempäälän kunnan kaavoitus on lausunut jo vuonna 2007 aluetta koskevasta Des-tia Oy:n ympäristöluvan muutoksesta mm. seuraavaa: ottotoimintaan kytköksissä oleva toiminta (esim. asfaltin valmistus ja jäteasfaltin hyödyntäminen) on ollut perusteltua alueella. Se, että alueelle tuotaisiin betoni- ja tiilijätettä käsiteltäväksi, on kaavan käyttötarkoituksmerkintä huomioiden sellaista toimintaa, joka edellyttäisi jätteenkäsittelyaluemerkinnän (EJ) yleiskaavaan.
- Hankkeen vaikutusalue mm. melun osalta tulee estämään lähialueen mahdollisen hajarakentamisen. M-1-alueella on sallittu maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen ja haja-asutus tietyillä edellytyksillä.
- Hankealueelle sijoittuu osayleiskaavassa suunniteltu ulkoilu- ja retkeilyreitti. Reiteillä on pyritty liittämään Lempäälän kylät muuhun kunnan ulkoiluverkostoon. Hankkeen suunniteltu toteutus aiheuttaisi tarpeen ohjata ulkoilu- ja retkeilyreitti eri paikkaan.

Suunnitellun hankkeen osalta vaikutuksia maankäyttöön tulee arvioida myös siitä näkökulmasta, että alueen tulee olla toiminnan loppumisen jälkeen helposti muutettavissa maa- ja metsätalouskäyttöön sekä se, ettei toiminta estä alueen muuta tulevaa käyttöä esim. rakentamiskäyttöä. Arviointiohjelmassa on (s. 19, kuva 5) esitetty alustava suunnitelma toimintojen etenemisestä. Alustavassa suunnitelmassa otto on mm. esitetty ulotettavaksi myöhemmässä vaiheessa tasoon +100. Vierekkäisten ottoalueiden väliin on esitetty jätettäväksi yhteensä 60 metrin suojavyöhyke (ottamaton kaistale). Arviointiohjelman (kappa-leen 1, s.7) mukaan myös myytäväksi kelpaamattomia puhtaita kierrätysmateriaaleja käytetään alueen täyttöön eli läjitetään pysyvästi. Arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten edellä todetut ottamisaluerajaukset, ottamissyvyys ja jälkihoito vaikuttavat otto-toiminnan jälkeiseen maankäyttöön, maisemaan ja alueen vesien johtamiseen.

Hankealueen lähialueella sijaitsee kolme tärkeää maisemallista elementtiä. Portaankorvan maalaismaisema, Portaankorvan kallionyppylä ja Piiskonvuoren alue (kalliorinne ja maisema). Piiskonvuoren aluetta käytetään mm. retkeilyyn. Piiskonvuoren huipulta on näköalat pitkälle Kirkkojärvelle, Toutoseen ja muihinkin suuntiin.

Hankealueelta n. 750 metrin etäisyydelle on myönnetty maa-aines- ja ympäristöluvat kal-liokiviaineksen ottohankkeelle (kunnan ympäristö- ja rakennusjaosto 12.11.2008 § 101 ja 19.5.2009 § 34), mutta toiminta ei ole vielä käynnistynyt. On tärkeää, että YVA-prosessissa ei tarkastella vain nyt vireillä olevien hankkeiden melu- ja pölyvaikutuksia, vaan kokonaisuutta.

Melun osalta on esitetty tarkasteltavaksi päiväajan keskiäänitasot. Myös yöajan keskiäänitasot tulisi mallintaa. Kuljetukset on esitetty tehtäväksi maanantaista perjantaihin kello 5.30–22.30 välisenä aikana. Asutusta sijoittuu Pirkkalantien varteen ja mm. lähimmät asuinkiinteistöt sijaitsevat Pirkkalantien varressa.

Arviointiohjelmasta ei selkeästi ilmene tuleeko nykyinen asfalttiasematoiminta loppumaan hankealueella. Mikäli sivulla 18 olevissa taulukoissa esitetty asfaltin tuotanto- ja käsittely-määrä pitää sisällään myös asfalttimassan tuotannon, vaikutusten arviointiin tulee sisällyttää myös asfalttiasematoiminta mm. melu- ja ilmapäästöjen sekä poikkeustilanteisiin va-rautumisen osalta.

Pohjavesitietoja on esitetty täydennettäväksi hankealueen läheisyydessä sijaitsevien kiin-teistöjen kaivotiedoilla. Kaivotietojen selvityksissä pyydetään huomioimaan, että maa-aineslupaprosessissa on käytännöksi muodostunut, että vähintään kilometrin etäisyydellä käytössä olevat kaivot tulee kartoittaa ennen mahdollista lupapäätöstä, ja niiden vedenpin-nat tulee selvittää. Kiinteistön omistajille lähetettävällä kyselyllä ei voida olettaa saatavan korkeusjärjestelmän mukaisia tietoja kaivojen vedenpinnoista.

Pirkkalantie on jo nykyisellään luokiteltu vaaralliseksi tieosuudeksi (koulumatkat). Kevyen-liikenteen väylä loppuu Vanhan Rantatien risteykseen. Etäisyys siitä nykyiseen ottoalueen liittymään on 1,7 km ja siitä Säijän koulun liittymään 2,2 km. Kevyenliikenteenväylän alu-eella Pirkkalantien vieressä on lisäksi Nurmen ja Kuokkalan kyläkoulut ja päiväkot. Li-sääntyneen liikenteen vaikutusta liikenneturvallisuuteen on tarkasteltava ja esitettävä myös keinot lieventää riskejä.

Lisäksi todetaan, että hankealue on sijoitettu väärin kuvan 8 maakuntakaavakarttaan.

YVA-selvityksessä tulee huomioida Mäyriän ja Puntalan leirintäalueet.

Pirkkalan kunta. Pirkkalaan kohdistuvat vaikutukset ovat etukäteen arvioituna melko vä-häisiä ja aiheutuvat lähinnä liikenteestä. Arviointiohjelman mukaan liikenteen vaikutusten tarkkailu ulottuu pohjoiseen Lentoasemantielle (308) asti. Pirkkalan kunta esittää, että lii-kenteellisten vaikutusten arviointi ulotettaisiin pohjoisessa valtatie 3:lle asti, koska hank-keen aiheuttama raskaan liikenteen lisäys voisi aiheuttaa vaikutuksia myös Lentoaseman-tiellä välillä Varuskunnantie-valtatie 3. Pirkkalan kunnalla ei ole muuta huomautettavaa hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Pirkanmaan liitto. Alueelle ei ole osoitettu Pirkanmaalla voimassa olevissa maakuntakaa-voissa varauksia.

Pirkanmaan liitossa käynnissä olevan Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteenso-vittaminen (POSKI) -hankkeen yhteydessä alueelle on tehty geologinen kartoitus, luon-toselvitys sekä arseenimittauksia.

Luontoselvityksessä havaittiin Piiskonvuoren ja kivilouhoksen välisellä kankaalla lapinpöllö ja kehrääjä. Tarkemmat tiedot luontoselvityksestä ovat saatavissa Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta Marja-Liisa Pitkäseltä. Kenttämittarilla maakuntakaavan aluekokonaisuudelta mitatut arseenipitoisuudet olivat korkeimmillaan 17 ppm (Kaukalomäki). Tarkempia tietoja arseenimittauksista voi tiedustella Geologian tutkimuskeskuksesta Heikki Nurmelta.

POSKI-hankkeessa tehtyjen tutkimusten perusteella valmisteltavana olevaan Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 on tarkoitus osoittaa alueita, joilla sijaitsee merkittäviä kiviainesvaroja. Lausuttavana oleva kohde on ehdolla maakuntakaavaluonnokseen tällaisena alueena.

LIITE: Ote Pirkanmaan maakuntakaavayhdistelmästä

Pirkanmaalla voimassa olevat maakuntakaavat sekä käynnissä oleva Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI) -hanke on otettu huomioon YVA-ohjelmassa. Pirkanmaan liitolla ei ole huomauttamista arviointiohjelmaan.

POSKI-hankkeen perusteella tullaan osoittamaan valmisteltavana olevaan Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 kiviaineshuollon varauksia. Nyt lausuttavana oleva hanke sijoittuu kohteeseen, jota on tutkittu POSKI-hankkeessa ja kohde on ehdolla maakuntakaavaluonnokseen alueena, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvaroja.

POSKI-hankkeen tutkimustulokset ovat käytettävissä hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa.

POSKI -hankkeen yhteydessä on noussut esille tarve kehittää Tampereen kaupunkiseudulla luonnonkiviaineksia korvaavien uusiomateriaalien käyttöä maarakentamisessa. Nyt vireillä oleva hanke vastaa osaltaan tähän tarpeeseen.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, liikenne ja infrastruktuuri – vastuualue. Pirkanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue pitää arviointiohjelmassa esitettyä liikenteeseen ja sen vaikutuksiin liittyvää arviointimenettelyä pääpiirteissään riittävänä. Hankkeen liikenteellisten vaikutusten vaikutusalueita tulisi pohjoisessa laajentaa valtatielle 3 eli Läntiselle kehätielle saakka. Liikenneturvallisuusarvioinnin taustatiedoksi on tarpeen selvittää onnettomuustiedot maantieltä 3003. Hankkeen liikenneturvallisuusvaikutusarvion pohjalta on tarvittaessa selvitettävä mahdollisten liikenneturvallisuusongelmien ratkaisuvaihtoehtoja. Maantien geometrian ja kantavuuden kannalta ongelmallisia tiejaksoja on myös syytä selvittää.

Pirkanmaan maakuntamuseo, kulttuuriympäristöyksikkö. Pirkanmaan maakuntamuseo on tutustunut Destia Oy:n ja Toivosen Sora Oy:n maa-ainesottoa ja kierrätyskiviaineksen käsittelyä koskevaan YVA-ohjelmaan. Maakuntamuseon tiedossa ei ole sellaisia kulttuuriympäristöön liittyviä arvoja tai selvitystarpeita, jotka tulisi ottaa huomioon ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa tai arvioinnissa. Pirkanmaan maakuntamuseolla ei ole huomautettavaa asiassa.

YHTEENVETO ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUISTA MIELIPITEISTÄ

Mielipide A. / Pro Sorkkalan seutu ry. Hankkeen vaihtoehto 1, jossa Destia Oy laajentaa toimintaansa ja Toivosen Sora Oy aloittaa kiviaineksen oton avaamattomalla, Destia Oy:n nykyiseen toiminta-alueeseen rajautuvalla alueella, lisää raskasta liikennettä Pirkkalantiellä. Osa liikenteestä kohdistuu Pirkkalaan ja etenkin jo nyt jalankulkijoille vaaralliselle Varuskunnantielle.

Olemme olleet yhteydessä ELY-keskukseen Varuskunnantien turvattomuudesta ylinopeuksien ja tieltä puuttuvien piennarten vuoksi ja keskustelumme aiheesta jatkuu. Hankkeen vaihtoehto 1:n toteutuessa maksimissaan raskas liikenne lisääntyy huomattavasti, jolloin Varuskunnantie on entistä turvattomampi. Tässä tapauksessa tulee Varuskunnantielle turvata jalankulkijoiden turvallinen kulku. Ehdotamme, että Sorkkalan kylän kohdalle tielle rakennetaan hidasteita tai sitä kavennetaan paikoitellen nopeuksien hidastamiseksi ja piennarta levennetään, jotta jalankulkijat voivat kävellä pientareella.

Mielipide B. / Säijän kyläyhdistys ry. Säijän kyläyhdistys pyytää huomioimaan murskeaseman laajennuksen vaikutukset kyläläisten terveyteen, turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Liikenne murskeasemalta ja murskeasemalle tulee lisääntymään huomattavasti nykyisestä 80 000 tonnista, jopa 2 x 300 000 - 500 000 tonniin (nämä määrät ovat tulevat toimijat ilmoittaneet YVA - yleisötilaisuudessa). Tämä liikenteen huomattava lisäys tekee jo ennestään vaarallisesta Pirkkalantiestä vielä vaarallisemman kulkea. Tiessähän ei käytännössä ole lainkaan pientareita, joilla mahtuisi mm. kulkemaan jalan, pyöräilemään, puhumattakaan kulkemisesta lastenvaunujen kanssa. Hankkeen YVA - arvioinnissa tulee tuon tien turvattomuuden lisääntyminen ja muut liikenteen lisääntymisestä aiheutuvat haitat (mm. tärinä) selvittää ja hankkeen mahdollisesti käynnistyessä ehdottaa toimenpiteitä asian korjaamiseksi.

Murskeasemalta kantautuva melu tulisi mitata riittävän kattavasti lähialueelta, kuulemalla alueen asukkaita. YVA -arvointi papereissa on ristiriitaisuutta murskausajankohtien lukumäärissä. Jossain kohdassa (s.20) lukee 1 - 2 kertaa vuodessa 6 - 8 viikkoa ja s.23 1-2 kertaa tai jopa 3 kertaa vuodessa 6 - 8 viikkoa kerrallaan. Murskausjätteen vastaanotto-toiminnan aiheuttamaa liikennöintiä on 5.30 - 22.30, mikä tarkoittaa hyvin lyhyttä rauhallista aikaa lähialueen asukkaille. Eli tätä aikataulua voisi myös miettiä muutettavaksi inhimillisemmäksi.

Räjäytystöiden aiheuttamat mahdolliset haitat rakennuksille tulee selvittää riittävän laajasti eli ainakin kaikkien niiden osalta, jotka sitä pyytävät.

Niin kierrätysaineksen, kuin murskausaineksen käsittelyn vuoksi kaivovesien ja lähialueen valuma-alueiden tutkiminen mahdollisten terveyshaittojen osalta on tärkeää etenkin pohjoisen Portaankorvan ja Jokilan suuntaan, jonne vedet murskausalueelta valuvat ojia pitkin. Toivomme, että mittauksia suoritetaan huomioiden ojien laskukohdat Pyhäjärven rantaan asti (mm. Puntalan leirintäalue).

Pölyhaittoja on jo nykyisen toiminnan aikana ollut, joten asian selvittely lähialueen asukkaiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Tutkittavan alueen tulee olla riittävän laaja huomioiden maaston muodot. Tässäkin asiassa lähialueen asukkaiden kuuleminen on tärkeää.

Toivomme myös lausunnon valmistumisen jälkeen kylällä järjestettävää asukkaiden kuulemistilaisuuden järjestämistä.

Mielipide C. / Säijän Nuorisoseura. Säijän Nuorisoseura toteaa yhtenä tärkeimmistä asioista YVA-menettelyyn liittyen asukkaiden hyvinvoinnin, turvallisuuden ja viihtyisyyden turvaamisen. Tämähän on kirjoitettu myös YVA-lakiin.

Uusien lupien myötä murskauksen kesto vuosittain voi nousta merkittävästi aiheuttaen lähes ympärivuotisia haittoja lähistön talouksille ja lisääntyvän toiminnan takia liikenteen kasvu olisi merkittävä lisääntyvä turvallisuusriski kaikille lähiseudun kylille Pirkkalantien varrella.

Tien käytön lisääminen tulee siis ottaa selkeästi huomioon ELY-keskuksen lausunnossa. Nykyiselläänkin tie on vaarallinen ja lisääntyvä liikenne pahentaa tilannetta. Tielle tulisi saada kevyen liikenteen väylä alkaen Nurmella päättyvästä, jatkuen kylän läpi Säijärventien risteykseen. Ellei tämä ole mahdollista, niin ainakin leveämmät pientareet ko. matkalle.

Murskauksen keston ja muunkin toiminnan muuttumisen (lisääntymisen) myötä ajokertojen määrä kasvaa ja tämä tarkoittaa pidentyneitä toiminta-aikoja vuorokaudessa. Asukkaille tulee taata riittävät lepoajat sekä autoliikenteeltä, että muulta toiminnalta ja tämän toteutuminen esitellyn suunnitelman valossa on epävarmaa.

Esitetty turva-alue (0.5 / 1km) on melko pieni nykyisen toimiluvan aiheuttamien haittojen perusteella. Harmaata lunta (kivipölyä) on esiintynyt kaukanakin louhoksesta vaikka nykyinen toimija Destia kommentoikin käyttäneensä pölyn leviämistä estäviä menetelmiä.

Pölyhaittojen minimointiin tulee kiinnittää riittävästi huomiota koska pienin aines, joka lentää pisimmälle, on myös usein vaarallisin ihmisen elimistön pienten partikkelien puutteellisen suodatuskyvyn takia.

Kierrätysaineksen tuominen alueelle uuden luvan perusteella tuottaa myös uusia ongelmia. Se lisää liikennettä sisään ja ulos sekä mahdollisesti tuottaa haitallisia valumavesiä joiden ei tule päätyä luontoon tai varsinkaan järveen.

Valumavesien joutuminen pohjoisen suunnan ojiin ajaisi ne tehokkaasti Pyhäjärveen ja siellä Lempäälän kunnan omistaman Puntalan leirintäalueen välittömään läheisyyteen. Puntalassa järjestetään vuosittain useita leirejä joiden joukossa Nuorisoseuran lastenleiri juhannuksen jälkeisellä viikolla. Yhtenä keskeisenä ohjelmanumerona on saunominen ja uiminen, ja tämä saattaisi vaarantua järven likaantumisen takia.

Mielipide D. Omasta ja perheeni puolesta esitän, että päätös on *Vaihtoehto 0:n* mukainen. Eli: "Nykytilanne. Suunniteltu Destia Oy:n toiminta-alueen laajennus sekä Toivosen Sora Oy:n hanke jäävät toteuttamatta ja Destia Oy jatkaa toimintaansa voimassa olevien maa-aines- ja ympäristölupien mukaisesti nykyisellä toiminta-alueellaan." Tämän lisäksi haluamme rakennettavaksi Pirkkalantien viereen pyörätien, kiireisimmin Säijän koulun läheisyyteen niille osuuksille, joita pienet koululaiset käyttävät.

Meidän perhe muutti Lempäälän Säijään tämän vuoden alussa. Koko Säijän alue ähiympäristöineen on erittäin vetovoimainen lapsiperheitä ajatellen. Seutu on hyvin kaunista ja

mielestäni kulttuurihistoriallisestikin arvokasta. Täällä luonto on puhdasta ja ilma on raikasta hengittää. Linnunlaulukin tuntuu olevan täällä toisenlaista kuin kaupungissa.

Juuri nyt katselen kotimme ikkunasta avautuvaa näkymää. Toisaalla yli 100-vuotiaat kuu-
set ja männyt kohoavat korkealle. Toisaalla siintävät pellot ja kylätie. Asumuksia näkyy
siellä täällä, sulautuen harmonisesti ympäristöönsä. Maisemasta huokuu aito maaseudun
henki. Olemme huomanneet, että sama henki vallitsee myös kyläläisten keskuudessa.
Täällä on hyvä asua ja elää. Täällä haluamme kasvattaa lapsemme.

Haluamme lähiseudun luonnon säilyvän mahdollisimman koskemattomana. Eteläisessä
Suomessa, etenkin näin lähellä suurkaupunkia, ei ole montaa Säijän seudun kaltaista
paikkaa. Vaalikaamme siis tätä seutua.

Pirkkalantien liikenne koskettaa myös meitä. Kuulumme kyseisen tien ahkeriin käyttäjiin.
Tien reunassa on nykyisellään pääosin enintään noin 10 - 15 cm:n levyinen asfaltoitu kais-
tale, jolla pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden tulisi selvitä hengissä. Se on haasteellista jo ny-
kyisen liikenteen aikana, varsinkin, kun läheskään kaikki autoilijat eivät pysyttele sallitussa
nopeudessa saati ota etäisyyttä pientareeseen ohittaessaan sen reunassa matkaavan
henkilön. Kesäkaudella tie on erittäin suosittu pyöräilijöiden keskuudessa ja vaaratilanteita
on toistuvasti. Jalankulkijoitakin tiellä riittää, etenkin pieniä koululaisia. Kesäkaudella on
sentään mahdollista yrittää hypätä ojaan turvaan. Talvisin lumipenkat kaventavat entises-
tään tietä.

Katselkaa hetkisen maisemaa lapsen tasolta. Kuvitelkaa olevanne 110 - 130 cm pitkä kou-
lulainen, joka on vasta opintien alkuvaiheessa ja jonka tarvitsee selviytyä yksin joko kotoa
linja-autopysäkille tai peräti kotoa koululle saakka tai iltasella vaikka kaverin luokse kylään.
Pimeääkin voi olla. Heijastinkin on saattanut unohtua toisen takin helmaan. Ohitse kiittää
suuri ja leveä kuorma-auto, toisinaan jopa rekka-auto, lastinaan painavan ja pelottavankin
näköisiä kuormia kiviainesta tai jotain muuta rakennusmateriaalia. Vastaan tulee toinen
samanlainen auto. Meteliä ja pölyäkin riittää. Aamu, päivä ja ilta toisensa perään.

Mitä mahtaakaan pyöriä pienen koululaisen mielessä? Pelottaa varmasti, etenkin arempaa
lasta. Ahdistakin. On turvaton olo. Ihan masussakin kipristää. Entäpä jos tulee autokola-
ri? Tai autolle sattuisi rengasrikko? Tai pieni jäisi auton alle ja kuolisi? Missä on jalankulki-
joille ja pyöräilijöille tarkoitettu pyörätie?

Minun lapsuudenkotini läheisyydessä, maalaismaisemassa myös, yksi naapuruston lapsis-
ta kuoli jäätyään auton alle vastaavanlaisella tiellä. Tapauksen jälkeen saatiin sitten valo-
pylväät, suojatie sekä se kaivattu pyörätie.

Lapsemme on pian sen ikäinen, että hän aloittaa esikoulun ja sen perään koulun Säijässä.
Tyttäreemme rakastaa jo nyt tätä seutua. Haluan ajatella ja uskoa siihen, että hän saa kul-
kea koulumatkansa turvallisin mielin. Luonnonkauniissa maisemassa. Luotan siihen, että
hankkeista päättäviltä löytyy riittävästi rohkeutta ja uskallusta katsoa asioita laajemmalti ja
päättää oikein.

Mielipide E. Destia suunnittelee nykyisen alueen ja toiminnan laajennusta pohjoiseen
osoitteessa Pirkkalantie 670, Toivosen Sora Oy vastaavasti suunnittelee toimintaa Destian
alueen itäpuolelle, kokonaisuudessaan noin 37 ha:n alueelle. Toiminta nykyisellään aiheut-
taa jonkinasteista haittaa lähialueen asukkaille ja tienkäyttäjille mm. raskaan kaluston kul-

jetusten vuoksi (tien turvattomuus). Kalliolouhinnan lisääntyessä ja muun toiminnan laajentuessa, haitta rajanaapureille kasvaa merkittävästi. Jos raskaan kaluston liikenne lisääntyy aiotun suunnitelman mukaisesti, se lisää paitsi tien turvattomuutta, myös melua.

Aiotun toiminnan aikataulutusta tulee merkittävästi haittaamaan viereisten ihmisten elinkeinoja ja arkielämää. Kellonajallisesti aiempaan kokemukseen vedoten, eivät murskausajat välillä 06 (05.30) -22 (22.30) ole ennekään pitäneet, vaan melua aiheuttavaa toimintaa on tapahtunut aikaisemmin aamulla ja myöhempään yöllä. Välillä räjäytykset ovat olleet taloa häirittäviä eli aivan liian kovia ja hevosia pelottavia. Sopiva ajankohta louhimon toiminnalle olisi mielestämme klo 6.30 - 20.30

Ennen kaikkea nyt kuitenkin huolestuttaa se, että alueelle suunnitellaan toimintaa lähes ympärivuotisesti. Kesätauon aloittaminen vasta 16.6. ei ole suotavaa, koska heinäviljely ja kasvien kasvu on jo hyvällä alulla ja kesän sato saattaa vaarantua. Alueelle on myös suunniteltu betonin murskausta, mikä voi aiheuttaa kiviaines-/ betonipölypilvien laskeutumista alueelle ja se voi pilata sadon! Myös hevosten kesälaidunkausi 100 m suunnitellusta laajennuksen pohjoisrajasta alkaa jo toukokuun alussa. Herkkinä eläiminä hevoset häiriintyvät murskauksen/räjäytysten äänistä ja saattavat karata ja aiheuttaa vaaratilanteita viereisellä tiellä. Touko- ja kesäkuu ovat toisekseen kesälomakuukausia ja ihmiset viettävät paljon aikaa ulkona ja murskaamon työt häiritsevät merkittävästi ulkona oloa/vapaa-aikaa. Poraaminen, louhinta ja murskaustoiminta tulee rajoittaa talveen lumiseen aikaan, maksimissaan kellojen ollessa talviajassa (loka-maaliskuu).

Lisähuolenaihe ovat myös alueen vesistöt ja kaivovesien laatu. Säijän koululla järjestetyssä infotilaisuudessa tuli esiin nykyisen louhimon alueella olleen "tekojärven" tyhjäsipump-paaminen Pirkkalantien katuojaan, johon kyseinen vesimassa ei mahtunut vaan tuli yli äyräiden. Ylimääräiset vesimassat tulvivat pellollemme aiheuttaen maan pehmenemistä ja sadon menetystä.

Laskuvesien suunta oli esitetyssä paperissa vääränlainen. Mikäli uudet luvat tulevat voimaan, niin laskusuunta on väkisin louhittavilta alueilta pohjoiseen päin aiheuttaen vahinkoa sekä pelloille että Pyhäjärveen laskeviin valtaojiin. Kallioiden louhinta saattaa myös aiheuttaa kaivovesien laadun heikkenemistä ja myrkyllisen arseenin lisääntymistä.

Miten Destia ja Toivosen sora aikovat korvata alentuneen maan arvon louhimotoiminnan laajentuessa aivan kiinni yksityisomistuksessa olevaan rajaan? Miten on suunniteltu korvata pystyyn pilaantuvien puiden arvo maanomistajille? Puita kun ei voi pölyn/ melun suojaamistarpeen vuoksi mennä kaatamaan. Esitetty 6 m korkea maavalli louhimon rajalla pölyn ja melun estämiseksi on auttamatta aivan liian matala. Minimikorkeus on 10 m plus istutettu puusto päälle, että siitä olisi jotain hyötyä.

Mielipide F. YVA-dokumentissa esitettyjen lukujen perusteella raskaan kaluston liikenne tulisi lisääntymään merkittävästi myös tänne Pirkkalan suuntaan. Olemme huolissamme Sorkkalan kylän läpi kulkevan Varuskunnantien turvallisuudesta, jota pitkin liikenne Lem-päälän ja Pirkkalan välillä käytännössä kulkee.

Paikallinen kyläyhdistys Pro Sorkkalan seutu, sekä Sorkkalan kylän asukkaat ovat jo vuosia tiedottaneet ELY-keskusta ja Pirkkalan kuntaa Varuskunnantien vaarallisuudesta ja pyytäneet tien turvallisuuden parantamiseksi mm. hidasteita ja leveämpää piennarta. Mitään toimenpiteitä ei useista pyynnöistämme huolimatta ole tehty.

Varuskunnantietä Sorkkalan kylän läpi kulkee tilastojen mukaan yli 1200 autoa /vrk/suunta. Pitkäkallion laajennuksen myötä liikenne lisääntyisi käsittääksemme vähintään 100 autolla /vrk /suunta, kaikki nuo raskasta kalustoa.

Varuskunnantie on Sorkkalan kylän kohdalla osittain täysin pientareeton. Liikenne on vilkasta ja ylinopeudet etenkin Lempäälän suunnasta tultaessa ovat suuria. Vaaratilanteita sattuu päivittäin, kun jalankulkijat ja muu kevyt liikenne joutuu kulkemaan henkensä kaukana olematonta piennarta pitkin vilkkaan liikenteen seassa.

Sorkkalan kylälle on viime vuosina syntynyt ja muuttanut paljon lapsia. Lisäksi kylässä sijaitsee toimiva ravitalli. Niinpä tiellä liikkuu entistä enemmän lapsia, vanhempia lastenratatineen, koululaisia ja hevosia. Myös Hyrsingin ala-aste sijaitsee Sorkkalan kylän läheisyydessä ja ainoa tie kulkea sinne on Varuskunnantietä pitkin.

EL-keskus ei ole tähänkään mennessä tehnyt mitään tien turvallisuuden parantamiseksi Sorkkalan kylän kohdalla. Mikäli jo ennestään kovin vaarallisen tieosuuden liikennemääriä tietoisesti lisätään, pitäisi kevyen liikenteen ja kylän asukkaiden turvallisuuden takaamiseksi ryhtyä myös toimenpiteisiin. Suunnitelmassa tulee siis huomioida jo olemassa olevat ongelmat ja vaaranpaikat Varuskunnantiellä, ja lisätä tuon tieosuuden turvallisuutta ennen kuin laajennuksen myötä rekkaliikenne merkittävästi lisääntyy alueella.

Yhtenä ajatuksena esitämme myös, että raskaan kaluston liikenne ohjattaisiin läpikulkemaan Varikontien kautta. Varikontiellä ei ole lainkaan ihmisasutusta ja tie on lentokentästä johtuen aina hyvässä kunnossakin. Miksei kaikkea rekkaliikennettä voitaisi ohjata sinne? Se olisi turvallisempaa asukkaille, aiheuttaisi vähemmän meluhaittaa ja vähemmän vaaratilanteita kaikille osapuolille.

Mielipide G. YVA-ohjelma, kohta 5.7 Liikenne:

En vastusta itse kiviaineksen ottoa, mutta raskaan liikenteen lisääntyminen aiheuttaa jo ennestäänkin koululaisille ja muille kevyen liikenteen kulkijoille turvallisuudeltaan täysin sietämättömän tilanteen ja asettaa kuntalaiset ja kansalaiset tältä osin eriarvoiseen asemaan.

Säijän koulun alueella Pirkkalantie, jolle kohteen liikenne kohdistuu, on kevyen liikenteen järjestelyiltään täysin riittämättömässä kunnossa. Koululaisia ei voi hengen menetyksen pelossa päästää koulutielle. Luvan myöntämisen edellytyksenä tulisi olla se, että kunta/valtio hoitaa kevyenliikenteen järjestelyt asianmukaiselle tasolle.

Alla kuvakaappaus Google streetviewistä Säijän koululaisten koulutieltä, osoite Pirkkalantie 945 (kuva poistettu yhteenvedosta). Minne kuvassa sijoittaisit oman lapsesi pyöräilemään?

Raskas liikenne aiheuttaa myös onnettomuuksia. Jo heti samaisesta Google streetviewistä löytyy Pitkäkalliolta Säijän ala-asteelle päin seuraava näkymä, jossa mursketta kuljettaneen rekan perävaunun lava on suistunut tieltä kuivalla, kirkkaalla kelillä (kuva poistettu yhteenvedosta). Jälleen kerran: Minne sijoittaisit pyöräilevän lapsesi kuvassa? Pirkkalantie on etenkin talvella usein luvattoman huonosti hoidettu ja aurattu, jolloin onnettomuusalttius on moninkertainen kesäkeliin verrattuna.

Perustuslaki, 2 luku: Perusoikeudet 6 §, Yhdenvertaisuus, Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

Katsomalla seuraavaa kuvaparia (kuvat poistettu yhteenvedosta), voidaan todeta että raskaan liikenteen lisääntyessä perustuslain takaama ihmisten yhdenvertaisuusperiaate ei toteudu Säijän ala-asteen pienten kulkijoiden kohdalla:

Nurmen ala-aste Pirkkalantiellä: On 40 km/h rajoitus, hidastetöyssyt, saarekkeet, levennykset ja ennen kaikkea muhkea kevyenliikenteenväylä.

Lupa tulisi myöntää vain, mikäli Lempäälän kunta ja valtio sitoutuvat hoitamaan kevyenliikenteen järjestelyt Säijän ala-asteen koululaisten koulutien osalta asianmukaiseen kuntoon. Muussa tapauksessa syylistytään perustuslain rikkomiseen yhdenvertaisuusperiaatteen osalta.

Mielipide H. Tänään kuulumme vasta tuosta maanantain kokouksesta Säijän koululla, jossa puheenaiheena on ollut Pitkäkallion murskaamon laajentamishanke. Asia koskettaa meitä ilman muuta ja haluamme tuoda julki huolestamme raskaan kaluston liikenteen lisääntymisestä murskaamotoiminnan laajentuessa.

Jo nyt Pirkkalantie on vaarallinen kävelijöille ja pyöräilijöille. Perheeseemme lapsista vanhimmat käyvät Säijän koulua.

Koulumatkaa on 700 m, mutta tällä hetkellä emme voi kuvitellakaan päästävämme lapsia yksin koulumatkalle Pirkkalantien vartta pitkin. Henkilöautojen kohdatessa tiellä ei piennarten puuttumisen takia voi kävelijä turvallisesti seisoa tien puolella vaan aina on väistettävä autoja ojan puolelle.

Jos kuvittelemme lapsemme talvisaikaan tien reunalle kävelemään ja sorarekat kohtaamaan samalle kohtaa tietä, on ajatus todella pelottava lastemme turvallisuutta ajatellen.

Kevyen liikenteen väylä Pirkkalantielle on ehdottoman tärkeä asia jos murskaamohanke nytkähtää eteenpäin. Myös tie vaatii peruskorjausta ja levennystä. Esimerkiksi talomme kohdalla tien keskikohdan ja reunan korkeusero on noin 30 cm eli tien vietto on todella hurja. Turvallisuuskysymys ehdottomasti.

Mielipide I. Pitkäkallion uuden murskahankkeen YVA-menettelyn tiedotus, dokumentaatio ja palautteen keruu on ollut puutteellinen.

Tiedotus on ehkä toteutettu lain rajoja hipoen, sen täyttäen, mutta kohtuullisuuden rajoja se ei asukkaiden osalta näin merkittävässä hankkeessa täytä.

Paikallislehteä ei tule kaikille ja mainitut ilmoitustaulut eivät nekään tavoita henkilöitä, jotka eivät päivittäin asioi kyseisissä paikoissa.

Kommentit kirjastoautoista, palvelupisteistä ja webbisivuista, joilla dokumentaatio olisi ollut löytävän luettavissa, ovat saivartelua vaikkakin lain täyttämistä, koska varsin merkittävä ja keskeinen toimija eli koulu oli unohdettu kokonaan: Sieltä tieto olisi levinnyt kaikkiin lapsiperheisiin ja sitä myötä myös useimpiin muihin naapuritalouksiin.

Kaikkia pienelle vaikutusalueelle sijoittuvia perheitäkään ei ollut informoitu, koska osa ei ollut saanut kyselylomaketta.

Dokumentaatio on ristiriidassa viranomaisen kuulutuksen kanssa koskien murskausmääriä (kertoja/vuosi).

Haettavat määrät on laskettu ylioptimistisesti, mikä kylän kannalta tarkoittaa pahimman kauhuskenaarion toteutumista eli kuorma-autoa n.5 min välein: Hakijat tulee velvoittaa realistiseen hakemukseen, jolloin voidaan paremmin arvioida todelliset haitat.

Kuljetus/toiminta-aikojen määrittelyssä on hajontaa: Hakijoiden tulee yksikäsitteisesti ilmoittaa vuorokautiset toiminta-ajat ja niiden pitää sallia vaikutusalueen talouksille riittävät lepoajat.

Hulevesien suunnat ja keruupaikkojen tyypit on kirjattu väärin. Vesi ei fysiikan lakien mukaan yleensä nouse ylämäkeen ja pohjoisessa, jonne vesi virtaa, on suora ojasto Pyhäjärveen. Maaperän ollessa tyypillistä säijäläistä eli savea ja kiveä ei dokumentin kuvaamaa "soista ojastoa" siis ole turvaamassa vesien imeytymistä.

Palautteen keruu-aika on liian lyhyt. YVA-laki sallii 30 - 60 päivän palautusajan, mutta tässä tapauksessa on valittu lyhin mahdollinen eli 30 ja tiedotustilaisuuden pitäminen huonosti hoidetun ennakkotiedotuksen jälkeen, vain 10 työpäivää ennen palautusaikaa esti tehokkaasti yhdistystoimioita keräämästä näkemyksiä muuten kuin mahdollisen hätäkokouksen muodossa.

Säijän koulun johtokunta ei ehtinyt kokousta järjestää tällä aikataululla, vaikka koulun/koululaisten elämään tällä asialla on iso vaikutus.

Tiedotustilaisuudessa kuultu Destian edustajan kommentti kierrätystavaran käsittelyyn tarvittavan ympäristöluvan puuttumisesta oli vähintäänkin omituinen "ai eikö meillä ole, pitää selvittää". Onko koko hanke perustettu samanlaiselle "toivotaan toivotaan" -pohjalle?

Hankkeen haitat ovat merkittävät varsinkin samalla aukealla (vaikutusalueella) eläville, mutta lisääntyvän liikenteen myötä koko kylälle sekä myös naapurikylille.

Tietä halutaan käyttää kylän sisäisessä kevyessä liikenteessä, mutta se on myös erittäin suosittu pyöräilyreitti ulkokyläläisten/-paikkakuntalaisten keskuudessa ja sitä kautta kesäiset käyttömäärät ovat merkittäviä. Tämä käyttö vaarantuu tai ainakin luo uusia riskejä lisääntyvän kuorma-autoliikenteen myötä.

ELY-keskuksen tuleekin lausunnossaan kiinnittää erityistä huomiota liikenteen aiheuttamiin riskeihin ja tien alentuvaan virkistyskäyttömahdollisuuteen.

Tielle tulisi saada kevyen liikenteen väylä alkaen Nurmella päättyvästä, jatkuen kylän läpi Säijärventien risteykseen. Ellei tämä ole mahdollista, niin ainakin leveämmät pientareet ko. matkalle.